

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafljeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126 Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 1b, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Priprave za novi volilni zakon in preureditev države

Po vesti iz Beograda sta bila v vladi sestavljena dva odbora ministrov. Prvi pripravlja novi volilni zakon, drugi pa bo začel preučevati vprašanja preosnove države, ki je z ustanovitvijo banovine Hrvatske postavljena na dnevni red.

Kar se tiče volilnega zakona, sta v načelu že sprejeta tajnost glasovanja in proporc. Volilna pravica bo spet omejena samo na moške. Glede volilnega načina še ni odločitve. Po prvem predlogu naj bi se uvedel okrožni način in volilne edinice naj bi bile območja posameznih okrožnih sodišč. Kandidature bi se vlagale po okrožnih listah, katerih poedini kandidati bi bili porazdeljeni na posamezne srece. Glede proporc. so mišljenja deljena. Nekateri so za čisti proporc. drugi zagovarjajo prvenstvo absolutne sreske večine, torej načelo, ki je delno uveljavljeno že v dosedanem volilnem zakonu. Preučevanje načel novega volilnega zakona bo najbrž trajalo še nekaj časa. Dr.

Maček posebej zahteva zadostna jamstva za volilno svobodo. Izvrševanje volilnega zakona naj se čim bolj odvzame upravnim oblastvom in se podredi nadzorstvu sodišč. Govori se, da bodo volitve morda že v začetku prihodnjega leta.

Kar se tiče vprašanja preureditve države, bo posebna ministrska komisija, ki je zdaj sestavljena, predvsem zbirala tvarino in preučevala mišljenja tako v pogledu obsega novih samoupravnih edinic, kakor glede njihovih bodočih pristojnosti. Nekateri listi so pisali, da želi vlada to vprašanje rešiti še pred novo narodno skupščino, torej s pomočjo člana 116. ustave. To vest v vladnih vrstah odločno zavračajo ter nasprotno trdijo, da vlada soglasnost o tem, da se mora vprašanje ureditve države izven banovine Hrvatske rešiti hkratu in enotno in da ga je mogoče rešiti šele, kadar bo izvoljena narodna skupščina, ki bo predstavljala pravo voljo naroda.

Minister dr. Čubrilović na poveduje svobodnejše čase

V Valjevu je bilo v nedeljo zborovanje srbske zemljoradniške stranke, na katerem je govoril minister za kmetijstvo dr. Branko Čubrilović. V svojem govoru je med drugim dejal:

»Prepričan sem, da doslej še niste videli med vami ministra, ki bi prišel med vas na shod brez avtomobila, orožnikov in sreskega načelnika. Jaz prihajam med vas kot navaden človek in najbrž tudi ne bom kot minister umrl. Prišel sem med vas, da vas povprašam, kaj želite. Srečen bom samo, če bom lahko kaj storil za kmete.«

Glede uvedbe političnih svoboščin je dejal, da vlada že zdaj čisto demokratsko postopa brez pisanih zakonov: »Mi dajemo svobodo, tako da ni danes nihče več kaznovan zaradi svojega političnega prepričanja. Pripravili smo tudi že zakon o volitvah narodnih poslancev in banovinskih svetnikov. Volitve bodo tajne in v vsakem pogledu svobodne. Izdelujemo dalje zakon o znižanju cen soli in petroleja, popravo zakona o razdolžitvi kmetov, in novi zakon o agrarni reformi, ki bo dal zemljo res njenim obdelovalcem. Razpravljamo tudi o spremembi davčnega poslovanja in davčne uprave.«

Kako je z bodočo slovensko banovino

Beograjska »Politika« objavlja od svojega ljubljanskega poročevalca članek, izvirajoč očitno iz podatkov, ki so mu jih dali vodilni ljudje Jugoslovenske radikalne zajednice na Slovenskem. Članek razpravlja o tem, zakaj slovenski politiki vprašanja banovine Slovenije ne smatrajo za tako nujno kakor pred mesecem dni.

Poročevalcu »Politike« so zatrjevali, da so v vladnih vrstah želeli, da bi se istočasno s prenosom pristojnosti na banovino Hrvatsko izvršil tudi prenos pristojnosti na slovensko banovino. Toda s pospešitvijo prenosa na banovino Hrvatsko so se zavlekle priprave za prenos pristojnosti na slovensko banovino. Poleg tega so neke hrvatske

vodilne osebnosti zaprosile odločujoče politične osebe iz Slovenije, naj ne silijo s prenosom na slovensko banovino, dokler ne bo gotov prenos za Hrvatsko, ker hrvatska javnost zahteva, da se prenos na bansko oblast v Zagrebu čim prej izvrši. Bajje zato je vprašanje prenosa pristojnosti na Slovenijo v zadnjem času počivalo. Razen tega so razni notranjepolitični, a posebno še zunanjepolitični dogodki spremenili položaj. Pojavilo se je celo mišljenje, da bi se vprašanje Slovenije odložilo in rešilo šele istočasno z vprašanjem ostalih pokrajin, torej istočasno z ureditvijo srbske samoupravne, odnosno s splošno državno preureditvijo. V ljubljanskih vrstah Jugoslovenske radikalne zajed-

nice mislijo tudi, da bi bilo najbolje, če bi se ureditev slovenske samouprave izvršila brez narodnega predstavništva in bi potem narodno predstavništvo samo še potrdilo izvršeno. Toda tudi v ljubljanskih vrstah JRZ pripuščajo možnost, da to vprašanje ni tako preprosto, temveč da je »povečano z drugimi okolnostmi, od katerih je odvisno, po kakšnem potu se bo izvršil ta važni državni posel.«

Poročevalcu »Politike« so zatrjevali tudi to, da so domači odbori JRZ že vse pripravili za bodočo banovino Slovenijo, celo volilni zakon, ki je baje tako moderen, da bo določal splošno in neposredno volilno pravico in tajno glasovanje. Glasovanja se bodo mogle udeležiti tudi manjšine.

Poročevalec zaključuje svoje poročilo, da politiki, s katerimi je govoril, ne pričakujejo skorajšnjega prenosa pristojnosti na banovino Slovenijo.

Iz poročila »Politike« sledi torej, da so glavni povzročitelji odgoditve vprašanja banovine Slovenije prav za prav Hrvati! Razen tega se še danes ne ve, kdaj bo to vprašanje postalo pereče in da je vezano z vprašanjem preureditve celotne države. Kar se tiče podrobnosti načrta volilnega zakona, ki so ga baje izdelali bivši poslanci JRZ, je poročilo nekoliko nerazumljivo. V Sloveniji imamo samo eno manjšino, to je nemško. Ni pa izključeno, da je kdo mislil pri tem na jugoslovenske nacionaliste, ki jim zdaj hočejo dati manjšinsko zaščito.

Tisk naj dobi več svobode

Splitski »Narodni list« piše med drugim: »Predsednik vlade g. Cvetković je dal domačemu tisku izjavo o nekajh nepodpisanih letakih, ki so jih našli v zadnjem času. V tej izjavi pravi, da ti letaki niti po vsebini niti po načinu in obliki ne predstavljajo dostojne razprave o važnem vprašanju naše notranje politike, ampak se skuša s tem preprečiti vladno delo pri urejevanju naših notranjih vprašanj.«

»Ne vemo«, naglašata list, »če je teh nepodpisanih letakov toliko razširjeno v javnosti, da se je predsedniku vlade zdelo primerno govoriti o tem javnosti. Ker pa je o tem podal izjavo, jih je gotovo mnogo in zelo neprimernih. Dvomimo o tem, da se bo zaradi te izjave omejilo število nepodpisanih letakov. Tu je potreben drugačen ukrep. Morda bi bilo najbolje, da vlada dovoli svobodo tiska in ukine cenzuro. Če pa se ji zdi, da razmere tega ne dopuščajo, potem naj stori nekaj drugega: naj omeji cenzuro na ono razdiralno delo, ki ne zasleduje samo oviranja vladnega dela, temveč izpodkopava tudi temelje skupni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev.«

Silen dvig cen pšenici in moki

Ze dalj časa opažamo v naši državi naraščanje cen pšenici in furščici; zraven pa seveda tudi moki, tako da bo prišlo do ponovne podražitve kruha. Na novosadski blagovni borzi je v ponedeljek porasla cena za nekatere vrste pšenice že na 200 din. Ta cena

je v primeri s ceno v petek narasla za 20 din pri metrskem stotu. Tudi cena turščice je v primeri s preteklim petkom narasla za 10 din pri metrskem stotu. Podobno kakor pšenica se je na novosadski borzi podražila moka za 20 din pri metrskem stotu.

Poročila iz Vojvodine trdijo, da nam je pričakovati še nadaljnega zvišanja cen.

Peki v Beogradu so zaradi dviga cen pšenice in moki že zvišali cene kruha za pol dinarja pri kilogramu. Pričakovati je, da se bo tudi v drugih krajih kruh podražil.

Politični pregled

Pretekli četrtek 9. t. m. je imel nemški državni kancelar Adolf Hitler ob priliki spominske svečanosti starih borcev narodnosocialistične stranke govor v kleti meščanske pivnice v Münchenu. Kmalu potem, ko je Hitler spet odpotoval v Berlin,

se je razpočil peklenski stroj, ki je terjal devet mrtvih in nad 60 ranjenih.

Nekaj ranjencev je še pozneje umrlo. V pivnici ni bilo več nobene vodilne osebnosti, ker so vsi prvaki v času napada spremljali Hitlerja na postajo. Preiskava, ki so jo začela nemška oblastva, menda še ni ugotovila ničesar jasnega. Nemški listi trde, da so napad izvršili tujci, angleški in francoski listi pa izvajajo, da je napad delo domačih nemških nezadovoljnih.

Zaradi napetosti v odnosih med Nemčijo in Nizozemsko in zaradi zbiranja nemških čet ob nizozemski meji

je Nizozemska odprla svoje zatvornice in spustila vodo iz svojih prekopov, ki je poplavlila glavne kraje obrambne črte.

Na ta način se hočejo Nizozemci ubraniti morebitnega nemškega vdora na njihovo ozemlje. Z vodo so se branili Nizozemci sovražnikov že v starih časih. Čeprav na nemški strani trde, da Nemčija ne namerava napasti Nizozemske in da zbira svoje čete ob nizozemski meji le zaradi tega, ker jih ne more spraviti vseh na francosko mejo, so vendar Nizozemci pripravljeni na vse. Sodijo namreč, da bo Nemčija morda skušala napasti Anglijo čez nizozemsko ozemlje.

Enako so pripravljene tudi v Belgiji, ki je soseda Nizozemski. Zato se širijo vesti, da

se pripravlja obrambna zveza med Nizozemsko in Belgijo.

Vendar da je po najnovejših vestih napetost

Po Merkovi J. M.:

Zrtev velike ljubezni

Njene besede bi ga bile užalile, če ne bi bil drget njenega glasu izdal kako je govorila proti svojemu prepričanju.

Žalostno je gledala proti zapadu, kjer je solnce pravkar zahajalo.

»Ne vem, kaj bo iz tega,« je vzdihnila in zmajala z glavo. »Ubogo dekle sem, ki vam bo le v breme.«

»Saj sem ti rekel, Nevenka, da imam dovolj premoženja. Oženim se torej lahko po svoji volji. Razkošja ti seveda ne morem nuditi. Verjemi mi vendar ljubljena, zaupaj mi! Ne spadam v tisto vrsto moških, ki begajo od cveta do cveta. Še nobenemu dekletu nisem rekel, da ga ljubim. Tebi pa sem rekel, ker mi je te besede narekovalo srce. Ženska, ki jo imam rad mora biti moja. Stori bom vse, da jo bom dobil!«

Gledal jo je tako prisrčno, govoril ji s tako prepričevalno toploto, da mu je spet prepuštila roko in usta. Pritisnila se je k njemu in smehljaje poslušala njegovo nežno šepetanje.

Ko sta izmenjala zaročno poljuba, je ugasnil za goro zadnji solnčni žar. V dolino je legel mrak, ko sta roko v roki stopala iz gozda.

Sklenila sta bila, da bosta zaradi Bože molčala o svoji ljubezni. Toda Nevenka je vsa zmedena povsila oči, ko je pozdravila Božo.

zelo popustila, tako da menda ni pričakovati vdora na nizozemsko ozemlje. Po pariških vesteh ni bilo ta teden opažati nikakega premikanja nemških čet ob nizozemski meji.

Po londonskih vesteh

so se pogajanja med Rusijo in Finsko zaenkrat razbila.

Glavni vzrok neuspeha pogajanj je, ker Finci odločno odklanjajo odstopitev Hangöja. Pripravljeni bi bili pristati na popravek meje na Karelijskem polotoku, a ne tako, kakor si zamišljajo v Moskvi. Pripravljeni so Finci tudi odstopiti Rusiji Hogland in še tri manjše otoke. Položaj je torej resen, zlasti ker ima Rusija zbranega ob finski meji mnogo vojaštva.

Iz Milana poročajo, da je list »Stampa« objavil daljše poročilo iz Helsinkov (glavnega mesta Finske), v katerem pravi,

da se bo Rusija zdaj lotila vprašanja Besarabije.

To bi torej pomenilo, da bo Rusija terjala od Rumunije Besarabijo. Isto poročilo zatrjuje, da se Finska ne bo tako gladko vdala Rusiji, kakor so se Letonska, Estonska in Litva. Litvo da so Rusi posebno lahko pridobili zase, ker so ji od poljskega ozemlja dali Vilno.

Značilni so v zadnem času

ostri napadi ruskega časopisja na Turčijo in Finsko.

Moskovska »Pravda« očita turškemu časopisju, da skuša zanetiti razdor med Rusijo in Nemčijo ter med Rusijo in nevtralnimi državami, ki se še niso zapletle v vojno na strani Anglije in Francije. Turško časopisje namreč poroča, da je prišlo do spopada med nemškimi in ruskimi četami na Poljskem in da je Rusija priznala Nemčiji večji vpliv na

Balkanu. Turški list »Tan« je tudi pisal, da je Rusija celo sporazumna za vojno proti balkanskim narodom. Moskovska »Pravda« odločno zavrača te vesti kot nesmiselne in izvajajo, da skušajo turški listi s takim pisanjem le zanetiti nezaupanje Nemčije in balkanskih držav do Rusije.

Na francosko-nemškem bojišču

ni bilo posebnih dogodkov.

Zadna poročila, tako francoska kakor nemška, govore, da je bilo na bojišču po večini mirno.

Iz Berlinna poročajo, da je te dni

eskadra nemških vojnih letal napadla Setlandsko otočje (nedaleč od Škotske v Angliji)

in sestrelila dve angleški letali. Domneva se, kakor navaja nemško poročilo, da je ena izmed odvrženih bomb zadela tudi neko križarko. Angleži uradno zanikujejo, da bi bili uničeni dve angleški letali. Po angleški vesti prav tako ni bila zadeta nobena križarka. Pač pa javlja angleška admiraliteta, da je zadela neki angleški rušilec na mino in se potopil. Pri nesreči je bilo menda 7 mrtvih. Ostali so rešeni. Razen tega javljajo, da je angleška mornarica potopila dva velika nemška parnika. Posadki sta rešeni.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

KROMPIR. Cena mu je povprečno 100 do 158 din za 100 kg.

MED. V Konjicah 16, v Dravogradu 16, v Ptujju 16 do 20, v mariborski okolici 17 din kg.

VINO. Slovenski vinogradniki prodajajo letošnje vino povprečno po 2 do 5 din liter. Le finejše blago je dražje in dosega ceno 7 din za liter. Kakor je videti, se vinska kupčija ne razvija preveč povoljno, čeprav je vino letos prav dobro.

GOVED. Na ptujskem sejmu so se prodajali za kg žive teže voli I. po 4.75, voli II. po 4, voli III. po 3, telice I. po 5.25, telice II. po 4.50, telice III. po 3, krave I. po 4, krave II. po 3.50, krave III. po 2, teleta I. po 4.50 din.

SVINJE. Za kg žive teže so s etrgovali v Ptujju šepetali po 9.25, pršetali po 7.75 v

tem času, da je ujel mladenko v roke. Nesrečnica je obvisela nezavestna na njegovih rokah.

Ostala družba je hitela naprej, a teta, ki je sedela pri ognju, ni mogla videti tako daleč. Zato se je moral Radovan sam lotiti dela, da nesrečno dekle spet zbudi v zavest. Vzel je stekleničico kolinske vode iz njene torbice in s to vodo previdno drnil dekle po sencih. Čez nekaj časa je dekle odprlo bleščeče, sanjave oči in opazilo Radovanov obraz čisto nad seboj. Nato je spet zamrzela.

Srečna je bila, da se je ljubljene mož sklanjal nad njo. Na pol v sanjah in slabotna kakor bolan otrok je šepetala: »Ah, še trenutek. To je dobro, to je sreča!«

Ves v zadregi in s tesnobo v srcu je držal Radovan mladenkino glavo nekoliko pokoncu. Ni se upal zganiti in ne izpregovoriti besede. Sočutje se ga je lotevalo in sram ga je bilo.

Toda kljub zmedenosti po nezavesti je mladenka čutila, da je bila čisto mirna in da se ni Radovan prav nič prizadeval, da bi bil pritisnil dekletu tesneje k sebi. V svoji trudni slabosti je Boža zaman čakala tople, nežne besede.

Zdajci je vzdignila svoj mrliškobledi obraz in naglo vstala drgetajoč po vsem telesu.

Radovanove oči so željno gledale tja proti ognju v upanju, da bo teta vendarle prišla. Vedel je, da je bil na njegovem obrazu izraz plahosti in tesnobe, ko je Božo zaprosil, naj spet sede, in jo vprašal, ali ji je kaj boljše.

Boža je sedela nekaj časa v travi. Svoje snežnobe roke je imela sklenjene v naroč-

Novem mestu: pršutarji po 6.50 do 7, v Dravogradu: špeharji po 11, pršutarji po 9, v Konjicah: špeharji po 8, pršutarji po 7 din. Svinjska mast je bila v Ptujju po 19 din kg. orAejZ,qmribonqnM umhwm md m md md

SIROVE KOŽE. V Konjicah goveje 8.50, telečje 10, svinjske 6, v Ptujju: goveje 10, telečje 12, svinjske 7 do 8 din kg.

VOLNA. V Dravogradu: neoprana 24, oprana 34 din kg.

KRMA. V Konjicah: lucerna 60, seno 50, slama 25, v Dravogradu: lucerna 60, seno 50, slama 40, v mariborski okolici: seno 87, slama 42.50 din za 100 kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 14. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih pa tečaj na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 173.40 do 176.50 (za 214.26 do 217.46) din;

100 francoskih frankov za 98.05 do 100.35 (za 121.21 do 123.51) din;

1 ameriški dolar za 44.24 do 44.34 (za 54.80 do 55.20) din;

1 holandski goldinar za 23.47 do 23.85 (za 29 do 29.38) din;

1 belgijsko belgo za 7.24 do 7.36 (za 8.94 do 9.06) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.30 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 436.75 din.

Sejmi

20. novembra: Šoštanj;
21. novembra: Podčetrtek, Sv. Jurij ob Ščavnici, Sv. Jurij ob Taboru;
23. novembra: Mojstrana, Slovenska Bistrica, Sv. Lovrenc (novomeški srez);
24. novembra: Loče pri Poljčanah;
25. novembra: Čakovec, Dobje, Domžale, Guštanj, Krško, Lemberg, Ptuj, Stična, Škofja Loka;
26. novembra: Gradac v Beli krajini.

Drobne vesti

— Pregledovanje kakovosti jabolk na nemško-jugoslovenski meji. Prizad je obvestil izvoznike, da sta za čas izvozne sezone jabolk postavljena na nemško-jugoslovenski meji kot kontrolorja Ilija Stanišić v Špilju in Dragoljub Dunjčič v Področci, ki bosta skupaj z nemškimi organi vršila pregled pošiljk presnega sadja iz naše države v Nemčijo v sporazumu z Združenjem izvoznikov

ju in njene oči so bile zdaj kakor mrtve. Lovila je sapo in se borila z jokom, ki ji je stiskal grlo.

»Samo nekaj želim od vas«, je naposled z velikim trudom izjecljala. Pozabite ta trenutek. Vem, da me nimate radi. Toliko prijateljstva pa je vendarle med nama, da smem od vas pričakovati najglobljo molčečnost.

Radovan je bil poln usmiljenja, ko jo je gledal tako blede, tako trpečo pred seboj. Bogato dekle se mu je zadelo tako siromašno v svoji srčni boli. Vse ga je sililo k temu, da bi ji rekel toplo besedo. O, zdaj ne sme niti slutiti, kako malo ga ogreva njeno bolno telo in njen brezkrvni obraz. Za svojo hladnost mora najti vzrok, ki jo bo sicer bolel, a ne razžalil.

»Gospodična Boža«, je rekel nežno, »verjemite mi, da bom na ta trenutek vaše slabosti mislil samo z globoko ginjenostjo, ki mi ne bo dovoljevala, da bi o tem komu kaj rekel. Vi ste dejali, da vas nimam rad, a ne veste, kako je z menoj. Vem, da zaslužite vso ljubezen in da bo srečen vsak moški, ki vas bo imel, toda moje srce ni več prosto. Večan sem.«

Radovan je zapazil, kako se je ustrašila. Srce se mu je skrčilo pred silno boljo, ki se je videla v njenih očeh.

»O tem mi niste nikdar rekli besedice. Ali nisem smela biti deležna tolikega zaupanja od vas?« je tresoč se vzkliknila.

Začutil je, da ji ne sme izdati le polovico skrivnosti. Zato je sklenil, povedati ji vso resnico.

kraljevine Jugoslavije bo Prizad za stroške vzdrževanja teh dveh nadzornikov pobiral prispevke po 100 din od 10-tonskega vagona.

— Uredba o izplačilu izseljenskih hranilnih vlog. Ministrski svet je predpisal uredbo o izplačilu izseljenskih hranilnih vlog pri onih bankah, ki so prišle v konkurz v času od 1. junija l. 1925. do 30. februarja l. 1931. Te vloge se bodo izplačevale iz državnih sredstev pod pogoji, ki jih navaja zakon o izplačilu izseljenskih vlog od 15. januarja leta 1931. in v skladu s pravilnikom o delu državne komisije za izplačilo izseljenskih vlog 16. marca l. 1931. Za izplačilo izseljenskih vlog se bo uporabil znesek 15.043.666 dinarjev, kolikor je še ostalo neporabljenega denarja od vsote 50 milijonov dinarjev, ki je bila stavljena na razpolago finančnemu ministru pri Poštni hranilnici za izplačilo izseljenskih vlog pri bivši Prvi srbski zemljoradniški banki v Beogradu. Za izplačilo po določbah te uredbe prihajajo v poštev izseljenske vloge pri sedmih zavodih, ki so prišli v konkurz v času od 1. januarja l. 1925. do 3. februarja l. 1931. s skupnim zneskom 15 milijonov dinarjev. Po zakonu o izplačilu izseljenskih vlog pri Prvi srbski zemljoradniški banki v Beogradu je bilo za izplačilo vlagateljev porabljenih okoli 35 milijonov dinarjev.

Dopisi

SV. ANA V SLOVENSkih GORICAH.

Malo znan je naš kraj, dasi je na važni obmejni točki. Slabe prometne zveze so največja ovira za privlačnost tujcev, ki prezirajo naravno lepoto te krasne razgledne točke le zaradi pomanjkljivih zvez. Poleg slabih gospodarskih razmer, ki jih preživljata naš kmet in delavec se dogajajo med nami reči, ki jih občani ne moremo mirno prenašati. Na žalost moramo ugotoviti, da se vračamo spet v razmere preteklih strankarskih sporov. Med nami so ljudje, ki jih strast po oblasti tako muči, da niso izbrčni v sredstvih, da si zopet pridobe po sili zaupanje med ljudstvom. Prav radi bi vedeli, kaj je oni gospod, ki se tako rad prišteva za ljudskega voditelja, napravil za ljudski blagor. Obljube, ki so bile zmerom, ko je šlo za go-

»Večan še nisem dolgo časa«, je rekel oklevaje. »Hotela sva svojo ljubezen še nekaj časa prikrivati. Ljubim vašo sestrično Nevenko, gospodična Boža. Nevenka je moja nevesta!«

»Nevenka!«

Prvič je Radovan opazil na Božinem obrazu trdo potezo, ki je napravljala to sicer nežno lice starikavo in hudobno. Odpor proti sorodnici, prijateljici, zaupnici ji je dal moč, da je rekla s čisto izpremenjenim glasom: »O, to me veseli. Čestitam vam!«

Ne da bi slutila, kaj se je pravkar zgodilo, je prišla čez nekaj časa Nevenka k njeni. Njen prijetni obraz je bil žareč. Sklonila se je k Boži in ji rekla sočutno: »Uboga Boža, preveč si se utrudila! Ne bila bi smela leteti! Ali ti je dobro?«

Tedaj je Nevenko zadel pogled, ki ji je povedal, da je Božino srce dobilo smrten udarec. Pogled ji je tudi povedal, da pred seboj nima več dobrotne zaščitnice, temveč sovražnico, ki je bila deležna od nje take žalitve, kakršne nobena ženska ne oprostí drugi. Lahko potečejo leta, desetletja, pa še zmerom te žalitve ni pozabila.

Boža se je pridružila teti in je zvečer ni bilo na spregled. Tudi drugega dne je ni nihče videl. Teta Nevenke niti videti ni smela, hodila je mimo nje s hladnim, očitačim obrazom, kakor mimo zločinke.

Nevenka je morala okusiti vso grenkobo svojega odvisnega položaja. Zdaj je uživala gostoljubnost, ki so ji jo dovoljevali le z nejevoljo. Jedla je tuj kruh in čutila, kako sta jo Boža in teta smatrali za nevhvalečnico in kako je bila njena prisotnost peklensko trp-

tova mesta, tako svečano izrečene, so se zmerom pozabile. Ali bo ljudstvo še naprej nasledalo zaslepljevalcem, ki jim je glavno obdržati oblast, a blagor ljudstva jih ne briga mnogo. Gospodom, ki so se pred kratkim tako vneto pričeli pripravljati na volitve in so spet svečano ponovili svoje izjave, svetujemo, da se naj rajši potrkajo na prsa: »Mea culpa...«

Novice

* Poverjenikom (-icam) in članom Vodnikove družbe. Vse one poverjenike (-ice), ki še do danes niso poslali pisarni Vodnikove družbe letošnjih nabiralnih pol, prav vljudno prosimo, naj zanesljivo pošljejo svoje nabiralne pole najkasneje do 26. t. m. in obenem nakažejo po položnicah nabrano članarino in ekspedicijske stroške. Letošnje knjige prične Vodnikova družba razpošiljati ob koncu novembra. Hkratu prosimo člane zamudnike, da ne odlašajo s svojo prijavo, ampak naj se včlanijo še danes pri svojem poverjeniku ali pa neposredno v pisarni Vodnikove družbe v Ljubljani, Knaflijeva 5.

* Volitve v senat so bile v nedeljo. Povsod so bili izvoljeni vladni kandidati. O teh volitvah piše zagrebški »Hrvatski dnevnik« med drugim: »Široka hrvatska javnost sploh ne razume, zakaj nam je potreben senat in zakaj je treba vsak dan plačati na račun dnevnica za njegove člane in račun plače predsedništvu okoli 40.000 dinarjev ali letno okoli 15 milijonov dinarjev. Nam bi bilo mnogo ljubše, ako bi prejeli, kolikor nam pritiče, da bi s tem denarjem pomagali našim ubožcem. Naš kmet misli takole: Ako ni zadosti pametna skupščina, katero volijo vsi moški z dovršenim 21. letom, in ako ni zmožna napraviti pametne skupne zakone, ne bo zakonodajstvo nič boljše, če pri njem sodeluje še nadaljnjih 120 oseb, ki so delno imenovane, delno pa izvoljene z zelo majhnim številom volilcev. Po mišljenju hrvatske javnosti je senat sploh nepotreben, zlasti pa še senat, sestavljen tako, kakor ga določa zdajšnji volilni zakon.«

* Pisatelj Ivan Vuk je umrl. V splošni bolnišnici v Ljubljani je umrl pisatelj g. Ivan Vuk, ki je bil vojni invalid. Pokojnik je bil doma iz ljutomerske okolice in je že v

ljemje za Božo. Vsak grižljaj, ki ga je pojedla, jo je pekel v ustih.

Radovan je pač vedel, da je globoko posegel v Nevenkino usodo, da ji za zmerom zapre vrata k sorodnikom in da ji je spet vzela dom.

Roko v roki sta zdaj kot zaročenca korakala po blejskih potih in ugibala, kaj naj zda jnapravi Nevenka.

Se bolj se je zdaj njena ljubezen do Radovana poglobila. Saj je bila brez vsakega drugega prijatelja ali prijateljice. Radovan si je zelo prizadeval, da ji je s prijetnim kramljanjem odganjal skrbi.

»V zavod se ne vrneš, Nevenka. Ne, k tistim sitnim ženskam te ne pustim. Pri njih bi te še obiskati ne smel. Ali ne bi hotela k staršem?«

»K mačehi?« je prestrašeno vprašala.

»Zaradi mene pojdi, Nevenka«, je prostil. »Mislim, da je nekako uglednejše, če se kot oficir poročim z uradnikovo hčerjo. Ljudi bi tako manj govorili, kakor pa če se oženim s teboj kot samostojno učiteljico. Kot oficir se moram držati gotovih ozirov. Svet je pač tako malenkosten. Sicer pa ne bo trajalo dolgo časa. Kmalu bom tudi napredoval in lahko bova živela, moja Nevenka!«

Ko je Nevenka videla, da so mu sijale oči od vlažnosti, je z veseljem pristala na njegov predlog.

Ne da bi se bil poslovil od Bože, ki se še zmerom ni pokazala iz sobe, je Radovan drugega dne zapustil Bled. Nevenka ga je na poti do železniške postaje nekaj časa spremljala. Prvo jesen naznanjajoče megle so visele nad gorami. Ko sta se poslovila, je Ne-

mladih letih kazal nadarjenost za književnost. Spisal je mnogo črtic in novel za razne domače časopise. Zapušča soprogo in dva nepreskrbljena otroka. Bodi mu časten spomin!

* **Maistrovim borcem.** Prošnje za podelitev spominske kolajne, kakor je bilo objavljeno v dnevnem časopisu, ni potrebno zaenkrat predlagati, ker bo Zveza Maistrovih borcev razposlala vsem svojim članom tiskane obrazce za prošnje, ki se bodo morali natančno izpolniti. Vendar je nujno potrebno, da si vsak posameznik že zdaj preskrbi vse potrebne dokaze, listine in drugo, katerih prepisi morajo biti overovljeni od sodišča Rok za dostavljanje prošnji Zvezi Maistrovih borcev je 1. januar 1. 1940. Opozarjamo vse borce, ki še niso člani Zveze Maistrovih borcev, da se bodo njih prošnje obravnavale in vzele v nadaljni postopek le tedaj, če bodo pristopili v članstvo zveze najkasneje do 1. decembra 1. 1939. Vsi oni borci, ki bodo zamudili gornji rok in pristopili pozneje v članstvo, bodo morali poslati svoje prošnje pristojnemu vojnemu okrožju. Odbor.

* **Kazni za neupravičen prestop državne meje.** Službeni list ljubljanske banske uprave objavlja banovo uredbo proti neupravičenemu prehajanju državne meje. Uredba je stopila takoj v veljavo in določa globo 10 do 1000 din ali v primeru neplačila zapor do 20 dni za naslednje prestopke: 1. kdor skuša iti čez državno mejo skrivaj ali na mestih, ki za prehod niso dovoljena; 2. kdor prekorači državno mejo ali potuje po državi s tujim potnim listom ali tujo listino; 3. kdor da svoj potni list ali drugo izkazno listino v uporabo drugi osebi; 4. kdor kakorkoli pomaga komu, da prestopi državno mejo skrivaj ali na nedovoljenih mestih ali pa daje takim osebam stanovanje ali skrivališče. V uredbi določene kazni seveda ne izključujejo morebitnih višjih kazni, ako vsebuje prestopke kakšno kazensko dejanje po drugih zakonih in uredbah.

* **Zatiranje šmarnice.** Banska uprava v Ljubljani bo v okviru proračunske možnosti podpirala zatiranje samorodnic. V ta namen bo dovoljevala za vsaka dva v vinorodnih legah jeseni in pozimi izkrčena samorodna trsa po en cepljen trs plemenitih sort iz banovinskih trsnic, in to izključno pod nastopnimi pogoji: 1. da je vinograd samorodnic starejši od šestih let; 2. da je

samorodnica že izkrčena; 3. da prosilec naroči pri banovinski trsnici toliko cepljenk, kolikor je izkrčil samorodnic. Za naročene cepljenke plača polovično ceno. Da bi prosilec dobil le polovico cepljenk, ne da bi plačal ostalo polovico, je izključeno. Podpora se bo dovoljevala do največ 600 izkrčenih samorodnih trsov. Natančnejša navodila se dode pri občinah.

* **Izredna podražitev jajc in perutnine v Medmurju.** V Medmurju, kjer je perutninarstvo zelo razvito in od koder pride tudi veliko jajc in perutnine v Slovenijo, se je zadnje čase blago zelo podražilo. Jajca so zdaj v Medmurju že po 1.50 do 1.70 din. Purani so po 75 do 120 din, kar je doslej najvišja cena perutnine v Medmurju.

* **Splavarjem Savinjske in Dravske doline.** Glavno ravnateljstvo državnih železnic v Beogradu je na prošnjo Zadruga splavarjev podaljšalo vozno ugodnost po železnici za splavarje okrajev Gornjega grada, Dravograda in Maribora pod istimi pogoji kakor lani. Opozarjajo se vsi splavarji, da si nabavijo primerne fotografije, da jih bo ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani lahko potrdilo.

* **Delavska zbornica v Ljubljani** bo imela II. redno skupščino v nedeljo 19. t. m. ob 9. uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice z običajnim dnevnim redom.

* **Brezplačno zdravljenje konj, ki so oboleli na vojaških vajah.** Ban dravske banovine je odredil, da bodo državni in banovinski živinozdravniki brezplačno zdravili one konje v dravski banovini, ki so bili letos na vojaških vajah in so tam oboleli.

* **Prevzemanje železniške proge v Medmurju.** Zagrebški »Jutarnji list« poroča iz Čakovca: Odposlanci ljubljanske in zagrebške železniške direkcije so te dni pregledali železniške proge Čakovec—Kotoriba v dolžini 35 km, Čakovec—Dolnja Lendava v dolžini 22 km in Čakovec—Macinec v dolžini 9 km. Na teh progah je uslužbenih okrog 300 Slovencev. Od uradnikov so samo trije Hrvati. Prevzemanje se je začelo med obema direkcijama in posameznimi sekcijami. Osebe na teh progah bo zaenkrat ostalo na svojih mestih. Od uradnikov in zvaničnikov bodo premeščene osebe, ki so nepotrebne ali pa, ki so se preveč izpostajale proti koristim tamkajšnjega ljudstva. Če bo kdo izmed Slovencev prošil za premeščenje v Slovenijo, se bo to zgodilo, na izpraznjena mesta pa bodo

prišli Hrvati. Zvaničniki lahko takoj prošjo za premestitev v Slovenijo, njihova mesta pa bodo zasedli v prvi vrsti isti medmurski Hrvati, ki so uslužbeni na progah v Sloveniji. Upokojuje tudi prevzame zagrebško železniško ravnateljstvo.

* **Kupčija z moštom na Goriškem.** Letošnji vinski pridelek v Julijski krajini je skromen. Vinogradniki so pridelali le nekaj nad polovico lanske letine. Vendar pa je letošnji pridelek prvovrsten. Ker je količina majhna in kakovost dobra, so cene ugodne. Lani se je prodajal mošt po 75 do 90 čentezmov za liter, letos pa prodajajo po Vipavskem in v Brdih še gosti mošt po 1.10 do 1.40 lire za liter.

* **Vzrok pomanjkanja in podražitve mila.** Tvornica mila Schicht v Osijeku je že pred tedni ustavila prodajo mila. Zato je ponekod že začelo primanjkovati mila in tudi podražilo se je. Že v začetku oktobra, ko je nastalo med ljudstvom prvo razburjenje, so tvornice mila izkoristile ugodno priložnost in razprodale skoro vse zaloge. Računale so seveda s tem, da bodo lahko dobile vse potrebne sirovine za izdelovanje mila. Zgodilo se je pa drugače, nastale so velike težave v dobavi sirovin, zlasti loja in kokosovega olja, ki se največ rabi za navadno milo. Loj moramo po večini uvažati, ker domačega ni dovolj, a zdaj je treba uvaženo blago vnaprej plačati. Narodna banka pa nerada daje taka dovoljenja. Naše tvornice mila so začle v težaven položaj in morale so omejiti izdelovanje. Sirovine, kolikor jih sploh še dobivajo, so se podražile, in zato se je podražilo tudi milo v prodaji na drobno za 10 do 15 odstotkov. Industrijalci mila so se obrnili na Narodno banko s prošnjo, da bi jim olajšala dobavo potrebnih sirovin, ker nam sicer grozi nevarnost, da ostane naša država v kratkem brez mila.

* **Obrtniški koledar za leto 1940.** Tudi letos je izdalo Obrtniško društvo v Ljubljani »Obrtniški koledar za leto 1940«. Preteklo je že 28 let, odkar imenovano društvo leto za letom izdaja to stanovski koledar. Izdaja Obrtniškega koledarja je zvezana z mnogimi žrtvami in stanovska dolžnost narekuje vsakemu članu, da koledar takoj naroči. Z letošnjo izdajo koledarja je napravilo Obrtniško društvo spet korak dalje, saj je koledarček vsestransko izpopolnjen in znatno povečan. V koledarčku najdete tudi vsakovrstne praktične tabele, tako da je koledarček v

venka s solzami v očeh gledala za njim toliko časa, dokler ni izginil za ovinkom.

Čez nekaj dni je tudi ona spravila svoje reči v kovčeg, da odpotuje k staršem. Izsilila si je poslopitev od Bože. Ko je videla trpeči izraz na njenem obrazu, je vstalo v njej globoko usmiljenje. Zazdelo se ji je, da ji bo ta blede obraz vse življenje grenil srečo. Zaihtela je, naslonila glavo na Božino ramo in zaprosila: »Odpusti mi, odpusti mi! Zgodilo se je, ne vem kako... Nisem hotela...«

Toda Boža jo je porinila od sebe. Na njenem obrazu so bile same trde poteze. »Nikar ne beseduj! Nima več pomena.«

Božo je mučila ena sama misel: »Čisto drugače bi lahko bilo, če ne bi privedla Nevenke s seboj, če ne bi bila tako dobrotna do nje!«

V svoji srčni boli, ko se je, čeprav silno bogata, prvič v življenju morala nečemu odreči, je postala trda in neizprosna. Sklenila je, da odslej ne bo več dobra, plemenita in obzirna. Nasproti Nevenki da ne bo poznala sočutja in usmiljenja, čeprav bi morda nekoga dne prišla spet k njej bedna in lačna

2.

Bilo je dva tedna pozneje. Vroč manevrski dan se je bližal večeru. Utrujen in prašen je jahal poročnik Radovan Zemljič poleg svoje baterije v mestece, v katerem bodo jutri vojaki počivali. Pokrajina je bila vsa jesenska in pusta.

Kot zmagovalci so prišli vojaki v nestece in so vsepovsod vzbudili veselo razpoloženje. Godba je igrala.

»Drevi bo ples! Na svidenje, Zemljič! Pri-

di gotovo«, so mu klicali tovariši.

Radovan se je kmalu poslovil od njih. Čutil je nekako tesnobo, a ni vedel, zakaj. Izročil je svojega konja vojaku-strežniku in stekel z nestrpnostjo zaljubljenca na pošto, kamor naj bi mu po dogovoru pisala nevesta.

Dve pismi sta ga čakali. Ne samo pričakovani Nevenkin, temveč tudi očetov, ki pa že od daleč ni obetal nič prijetnega.

Ležeč na zofi v svoji sobi si je prižgal cigareto in ugibal, katero pismo naj najprej odpre. »Najprej zabava, potem dolžnost!« se je odločil in začel najprej brati Nevenkino pisanje. Njegove oči so gorele, njegova usta so se smehljala v globoki sreči, ko je bral njene besede, ki so bile polne hrepenenja in polne zaupanja.

»Ah, včasih si kar ne upam misliti, da mi te sreče ne bo nikdar nič skalilo«, je pisala Nevenka proti koncu. »Včasih se bojim, da se mi ne bo usoda spet postavila po robu in razdrila mojega pravljničnega gradu, ki sem si ga zgradila v bodočnost. Saj sem doslej bila zmerom deležna te grenkobe.«

»Moja zlata dušica«, je šepetal Radovan sam pri sebi in privlekel iz listnice Nevenkino sliko, da jo je poljuboval, ker ona sama ni bila pri njem.

Z vzdihom je odprl naposled še očetovo pismo. Vedel je, da v pismu ne bo nič drugega kakor odsvetovanje poroke z Nevenko. Pri prvih stavkih, ki jih je prebral, se je le smehljajal s tistim zasmehljivim sočutjem, ki ga ima mladina do suhe modrosti starih ljudi. Nato pa je s kletvico na ustih vrgel cigareto v kot in še enkrat zastrmel v pisanje.

Njegova pest je trdo padla na mizo. Kot blaznež je začel tekati po sobici gor in dol. Pobral je pismo, ki mu je bilo padlo na tla, in ponovno zastrmel vanj. Obup se ga je loteval.

»Dragi Radovan«, je pisal njegov oče. »Nad tvojim sporočilom bi se bil najbrž zelo jezil, če bi ne bil že tako toliko razburjen, da večje jeze nisem mogel več prenesti. Sicer pa je prav za prav sreča zate, da ne bo mogoča tvoja poroka z ubožnim dekletom. Ti si še dovolj mlad, da lahko počakaš, in ko te pamet sreča, si boš poiskal vse drugačno nevesto. Verjemi meni, da je v zakonu odločujoči činitelj premoženje, ne pa ljubezen. Vsaka žena ti bo po več mesecih ali vsaj letih postala nadležna, če boš moral zaradi nje trpeti pomanjkanje. Toda vsaka žena, četudi jo ob poroki ne ljubiš, ti bo ljuba, če ti bo omogočila udobno življenje. Bila bi torej nesreča, če bi storil neumnost in se oženil z ubogim dekletom na osnovi dediščine po materi. Premoženje, ki ti je pripadalo po materi je znašalo prav toliko, da bi ti bila kot oficirju dovoljena poroka z dekletom brez sredstev. Zato smatram za usoden mig usode dejstvo, da je tvoja dediščina izgubljena, čeprav sem se sicer zelo hudoval zaradi tega. Prometna banka, ki je upravljala naše premoženje, je propadla. Rešili bomo le nezaten del denarja. Upam, da boš gospodični Nevinki Ostrožnikovi vrnil besedo in ji obrazložil nemožnost poroke. Vidva oba nimata ničesar, a da bi čakala kot zaročenca petnajst do dvajset let je nesmiselno. Dekle bi med tem časom ostarelo in tvoja ljubezen bi izmutila v nič.« (Dalje prihodnj)

resnici priročnik vsakemu mojstru. Tudi letos nismo opustili zavarovanja. Cena koledarčku pa ni zvišana kljub izpopolnitvi tako glede na vsebino kakor na obseg in kljub podražitvi tiska in papirja. Stane samo 12 din s poštino vred. Naročite ga na naslov: Uprava »Obrtniškega koledarja« v Ljubljani, Kralja Petra trg 8.

* **Razdejanje narasle Drave na Koroškem.** Severno od Labuda pri vasi Zvabku, kjer drvi Drava po globoki soteski, so začeli Nemci pomladi gradnjo velike elektrarne. Podjetje bi zalagalo s tokom vso Koroško in pa gornji del Štajerske do znamenitih železnih rudnikov v Eisenerzu. V noči na predzadnji ponedeljek pa se je gladina Drave silno naglo dvignila. Hud veter, ki je nekaj dni pihal, je otajal ogromne količine snega v planinah in je vodovje drlo v velikih hudournikih v doline. Tako je narasla voda zrušila vsa dela, ki so bila doslej pri Zvabku napravljena. Odplavila je stroje za vrtnanje skal in za mešanje cementa, žerjave za dviganje bremen in kesone, razne čolne in velike količine lesa. Razen tega je izpodiedla doslej napravljene temelje za jez. Škoda znaša več deset milijonov.

* **Divje svinje delajo na Dolenjskem veliko škodo.** Po gozdovih okrog Turjaka, Škocijana, Ponikve in Račne so se silno razplodili divji prašiči, ki delajo veliko škodo po polju. Ker so kmetje nepoučeni, kako naj prijavijo škodo, storjeno od divjadi, niso dobili nič odškodnine. Nujno je potrebno, da se za to pozanimajo oblastva in odredijo dan za pogon divjih prašičev. Na pomoč naj bi prišli vsi okoliški lovci.

* **Savinjski vlak je zadel v avto.** Te dni se je sofer celjskega industrija Weinbergerja August Kunej peljal z avtom čez nezavaran železniški prehod v Ipavčevi ulici v Celju. V usodnem trenutku je privozil savinjski osebni vlak. Sofer je prepoznal opazil da se je bližal vlak. V trenutku, ko je vozil avtomobil čez progo, je treščila lokomotiva od strani vanj. Udarac je bil tako silen, da je avtomobil povsem razbilo. Strojvodja je hitro ustavil vlak. Sofer Kunej je dobil pri karambolu k sreči samo večjo vreznino na levi roki. Oddali so ga v bližnjo bolnišnico, kjer so mu rano zašili, nato pa je šel sam domov.

* **Požar.** Nedavno ponoči je začelo goriti veliko gospodarsko poslopje posestnika Ivana Sedrnika v Zalogu pri Podlogu Sumijo.

da je bil ogenj podtaknjen, ker je začelo goriti v shrambi za steljo. Le s težavo so rešili konje in drugo živino iz gorečega poslopja, dočim do perutnine niso več prišli in je vsa zgorela. Uslužbencem transformatorske postaje v Podlogu in gasilski četi iz Sv. Petra s Savinjski dolini gre zahvala, da se je rešila hiša.

* **Samomor.** V Kobleku pri Vojniku je izvršil 24 letni posestnik Alojzij Mežnar na svojem skednju samomor. Mežnar je namreč nedavno pobegnil z orožnih vaj v polni vojaški opremi v Nemčijo. Pred dnevi se je vrnil domov in iz strahu pred posledicami si je na skednju prerezal vrat z britvijo.

* **V prepadu se je ubil.** V soteski Bobnu pri Trbovljah je ponoči padel 42letni rudniški poduradnik Grozdnik Stanko iz Trbovelj v prepad. Njegova žena, ki je šla z njim, je poklicala pomoč. Delavci, ki so se vračali z dela v rudniku, so ponesrečenca potegnili iz prepada, ga močili z vodo in takoj poklicali zdravnika, toda Grozdniku ni bilo več pomoči.

* **Smrtna nesreča pri spravljanju stelje.** Pri posestniku Fožefu Mundi na Bresnici so spravljali steljo. Med delavci je bila tudi Petkova Marija iz Bresnice. Ko so nagrabili dovolj listja, so se za šalo začeli metati. Nesreča je zahtevala, da je Petkova padla Mundi na trebuh, da se mu je pretrgala črevesna mrena. Začel se je zvijati v silnih bolečinah. Prinesli so ga v hišo in poklicali zdravnika iz Ormoža, ki je Mundo takoj prepeljal v ptujsko bolnišnico. Vendar mu tudi tam niso mogli pomagati in je v silnih bolečinah umrl.

* **13leten deček se je obesil.** V nedeljo so našli na nekem drevesu v gozdu med Hrastnikom in Dolom obešenega 13letnega Alojza Krajška z Dola. Dečka so pogrešali že tri dne. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano.

* **Velik požar v Trnovljah pri Celju.** Nedavno zvečer je v Trnovljah začelo goriti gospodarsko poslopje posestnice Kozuhove. Prvi so prihiteli na kraj požara gaberski gasilci, tako za njimi pa celjski in gasilci iz Babnega. Iz gospodarskega poslopja so komaj rešili nekaj strojev in vozove. Ogenj je bil tako hud, da je prešel na kozolec. V 30 minutah se je sesedlo gospodarsko poslopje, kmalu za njim pa še kozolec. Ogenj je prešel še na gospodarsko poslopje trgovca in gostilničarja Fazarinca ter ga upepelil. Škoda je velika.

* **Krava je popila 14 litrov žganja.** Kmet blizu Siska je ob robu gozda v bližini svoje hiše kuhal žganje. Okoli kotla se je ponoči nabralo več kmetov, ki so po stari navadi kramljali in se ga počasi nekoliko nalezli. Zato niso opazili, da je prišla domača krava iz staje v bližino in iz škafa izpila toplo žganje. Opazili so šele tedaj, ko je bilo že prepozno. Krava se je tako opijanila, da je začela uganjati prave burke. Priti je moral mesar in jo zaklal, če ne bi bila gotovo sama poginila.

* **Zaradi zarubljenega prašiča si je vzel življenje.** Nekemu posestniku v Rajhenburgu so zarubili prašička. Ko so prišli po žival, jih je prosil, da mu ga puste. Ko so mu ga vzeli, se je tako razburil, da se je obesil.

* **Kolesar je do smrti povozil staro ženico.** V nedeljo popoldne je neki kolesar na strmem hribu pri Kamnici zraven Maribora povozil 76 letno preužitkarico Kajzerjevo iz Bresternice. Reševalci so ženico prepeljali na njen dom, kjer je kmalu izdihnila.

* **Sodne vesti iz Julijske krajine.** Zaradi kuhanja žganja je bil kaznovan 19letni Ivan Saksida iz Prvačine na tri mesece zapora in 1570 lir denarne kazni. Enako kazen je dobil 27letni Josip Medvešek iz Kojskega pratak zaradi tajne žganjekuhe. Ker je tihotapila saharin, je bila kaznovana 53letna Marija Toplikarjeva iz Dornberga na 350 lir denarne kazni in plačilo sodnih stroškov pogojno. Zaradi istega pregreška sta bili kaznovani 45letna Alojzija Strenfljeva na 420 lir denarne kazni in 36letna Angela Strenfljeva na 44 lir denarne kazni. Osem mesecev zapora je dobil 42letni Milan Gregorič iz Renč, ker je ponaredil več menic.

* **V Julijski krajini zaplenjajo kotle za kuhanje žganja.** Ljudje žive v težavnih razmerah in si skušajo pomagati kakor vedo in znajo. Letina je bila letos slaba, ker je poletni vladala suša. Le sadje je dobro obrodilo. Kmetje so začeli skrivaj kuhati žganje, da bi si vsaj tako postrani prisluzili malo denarja. Tudi v Ostrožnem brdu pri Košani je nekaj ljudi začelo kuhati žganje. Pri žganjekuhi so jih zalotili finančni stražniki, ki so jim zaplenili štiri kotle ter jih ogradili oblastvom. Najbrž bodo morali plačati visoke globe.

* **Moricem v škofjeloških hribih na sledu.** Poleti so našli pri Sv. Barbari umorjena posestnika Janeza Hribernika in njegovo ženo Marjano. Zločinec, ki se je bil pritepel do

Paul Keller:

1

DOM Roman z gora.

Poslovenil B. R.

I.

Pri Bukovnikovih so našli mrtvega piščanca. Zločina so osumili jazbečarja Jakca, ki je po dejanju izginil. Tudi oskrbnikovemu sinu Janezu, ki se je takoj odpravil na zasledovanje, se ni posrečilo najti zločinca.

»Zlomček se je izmuznil,« je ves opraskan povedal sinu svojega gospodarja, štirinajstletnemu Henriku Bukovniku, ki je bil doma na počitnicah. »Pravim ti, da se je moral skriti v kakšno jazbino, drugače bi ga bil že prijel za vrat. Iskal sem ga kakor obseden!«

»Ko ga bo lakota prijela, se bo že prismojil domov,« je po daljšem premišljanju rekel Henrik, ki je takrat hodil v četrto šolo.

»Da, in veš kaj? Potem bomo pa nekaj napravili. Sodili mu bomo! Ti boš sodnik, jaz pa policaj, in obsodil boš Jakca, da jih bo dobil pet na zadnjo plat, potem pa ga bomo zaprli v drvarnico. Kajne, Henrik, da bomo tako napravili?«

»Premislil bom še vse,« je mirno odvrnil četrtošolec.

Njegova preudarna zapetost pa veselemu kmetskemu fantu menda ni bila prav po volji. Zdaj je snoval že nekaj drugega. Ne dolgo in prišel je s svojo mislijo na dan.

»No, veš kaj, Henrik? Piščanca bomo pokopali. Takšen pogreb je zabaven, da le kaj! Ti boš župnik!«

»To je že preveč otročje zame, to smo delali včasih, pa ne zdaj,« je odvrnil Henrik.

»No, če hodiš v četrto šolo, se greš pa še zmerom lahko župnika. Vidiš, jaz bom pa grobar. Napravili bomo tak pogreb, da bo veselje. Jaz bom vzel očetov cilindar in se bom majal spredaj prav tako kakor naš stari Lešnik. Dekleta bodo tudi poleg: Lenka, Lona in Liza. Te bodo jokale. In ko boš imel ti nagrobni govor, bodo še bolj stokale in ihtele, potem pa bomo spustili piščanca v grob in dekleta bodo pela: 'Umrli si nam v cvetu let...' No, če ne bo to lepo? —«

Četrtošolec je premišljal. Prijateljeva zgovornost je učinkovala nanj. Seveda je imel predsojke. Tovarišem iz četrte šole bi se moral zdeti res smešen. Zato je rekel počasi in zamišljeno:

»Prav za prav je to neumno! Toda tebi na ljubo bomo napravili tako. Pa poslednjič, Janez, to ti povem! Samo oče in mati ne smeta ničesar zvedeti.«

»Saj ne bosta,« je dejal Janez. »Oče sedi tako pri Bercetu, mati so pa v postelji. Lepše priložnosti sploh ne more biti.«

»No, naj pa bo, Janez!«

Janeza je to dovoljenje vsega prevzelo. Iztrgal je kolec iz plota, stekel k oknu lepe kmetske hiše in svečano trikrat potrkal nanj.

Pokazala se je glava temnookega, ljubkega dekleta dvanajstih let.

»Kaj pa je?«

Janez je skrivnostno pobesil glavo in dejal z mračnim glasom »grobokopa!«

»Gospod Bukovnik lepo pozdravlja in prosi, če bi bila gospodična Lenka tako prijazna, da bi našega mrtvega piščanca spremila na poslednji poti. Župnik in šola bosta tudi pri pogrebu!«

»Ali bosta res napravila pogreb?« je navdušeno vprašala.

»Seveda!« je vzkliknil grobokop, ki je kar pozabil na svojo žalostno vlogo. »To bo veselo! Henrik bo župnik, jaz bom grobar, ti pa boš morala piščanca položiti v grob. Na omari je še nekaj zabojčkov za smotke. Vzeml enega, da ga bomo porabili za krsto.«

Po teh besedah je vrgel dekletu piščanca, ki ga je dotlej skrival za hrbtom, na okno in izginil.

Trato je ločila samo cesta od Bukovnikovega doma, kjer sta bila Henrik in Lenka domača otroka. Janez pa oskrbnikov sin. Ta cesta je držala v hrib, kjer je bilo raztresenih v okolici še nekaj vasi. Obe posestvi sta bili nekoč eno, toda sedanji lastnik se je zadolžil čez glavo in počasi razprodal vse svoje imetje. Njive so pokupili sosadni kmetje, da so zaokrožili svoje imetje; iz ostanka polj, travnikov in hiš pa sta nastali dve novi posestvi; ki sta bili še zmerom prav obsežni: Bukovnikov dom in Trata, ki je bila last Julija Berceta.

Pred Trato je Janez previdno obstal. Splazil se je k oknu gostilniške sobe in pokukal skozenj. To, kar je videl, ga je zadovoljilo. Njegov gospodar in Berce sta sedela za mizo in se vneto pogovarjala. Očitno ne bosta motila svečanega pogreba. Zato je Janez zavil proti veži. Srečo je imel. Naletel je na Bercetovo Lono, ki jo je iskal.

Nekoliko blede otrok se je kar prestrašil, ko mu je Janez s kolcem potrkal po rami in rekel:

»Gospod Bukovnik lepo pozdravlja in prosi, če bi bila gospodična Lona tako prijazna, da bi našega mrtvega petelinčka spremila na njegovi poslednji poti. Župnik in šola bosta tudi pri pogrebu.«

Hribnikove hiše skozi gozdove, je oddal na spečega gospodarja dva smrtna strela v srce, žena njegova, Marjana, pa je bila potem, ko je v strahu bežala pred podivjanjem iz hiše, zabodena dvakrat z nožem v hrbet in je kakih 60 korakov od doma izkravala. Minili so od tedaj dobri trije meseci. Kljub temu, da so takrat uvedla oblastva obširne poizvedbe, sta ostala umora nepojasnjena. Zdaj pa so menda le prišli morilec na sled. Te dni sta bila aretirana in privedena v zapore škofjeloškega sodišča dva moška, ki ju različni znaki močno obremenjujejo. Oba moška sta doma iz Polhograjskih hribov.

* **Mlad ubijalec.** Pri posestniku Fifierju v Bojtini je bilo zaposlenih pri mlačvi večje število mladih ljudi. Zvečer, ko so delo končali, je med fanti prišlo do prepira, v katerem je 19letni Martin Kapun iz Bojtine zgrabil za nož in z njim zabodel Franca Preglja iz Bojtine, da je obležal na mestu mrtev. Mladega ubijalca so aretirali.

* **Otroka je sirovo tepla.** Pri 35letni posestnici Julijani Ederjevi v Jurjevskem dolu je bil v reji petletni Lojzek, nezakonski sin neke delavke. Kljub mladosti je moral ubogi fantek opravljati razna domača dela. Bil je precej slaboten in zaradi tega ni mogel storiti vsega, kar so sirovo terjali od njega. Posledica je bila, da ga je Julijana Ederjeva vselej natepla, tako da je dobil po vsem telesu hude poškodbe. Orožniki, ki so doznali za usodo nezakonskega otroka, so Julijano ovadili mariborskemu državnemu tožilstvu. Te dni se je Julijana morala zagovarjati pred mariborskim okrožnim sodiščem in je bila obsojena na dva meseca strogega zapora pogojno za dobo treh let.

* **Obsodba pustolovskega vlomilca.** Bivši skladiščnik Josip Meixler, star 45 let, je bil pred vojno gledališki igralec v Mariboru. Za časa komunistične vladavine na Madžarskem je bil sodnik Bele Kuhna in baje poverjenik za narodno zdravstvo in član sodnega tribunala v Budimpešti. Ko je bilo konec Kuhbove diktature, je še ob pravem času utekel, ker bi ga bila sicer doletela smrtna obsodba. Po dolgih letih se je znašel spet v Mariboru in je bil zdaj pred velikim kazenskim senatom obsojen zaradi vloma v stanovanje Viktorije Gradišnikove, iz katerega je odnesel nekaj gotovine in zlatnine. Obto-

žen je bil tudi zaradi širjenja prepovedanih spisov in je bila zaradi tega razprava tajna, razglasitev obsodbe pa javna. Zaradi vloma je bil Meixler obsojen na tri, zaradi prepovedanega delovanja za na eno leto robije. Ko so preiskovali njegovo preteklost, so ugotovili, da je presedel že štiri leta, kar je seveda tudi vplivalo na izrek sodbe.

* **Zažgala lastno gospodarsko poslopje, da bi prišla do zavarovalnine.** Mali kazenski senat v Mariboru je obravnaval primer požara, ki je v noči na 4. novembra leta 1936. uničil gospodarsko poslopje posestnice Katarine Vukove v Podlehniku. Na zatožni klopi sta sedeli 50letna Lucija Vukova in njena snaha 38letna Katarina Vukova, dočim 27letnega Franca Vuka ni bilo k razpravi, ker je bil pobegnul preko meje. Franc in Katarina sta bila obtožena zaradi požiga, češ da sta hotela priti na nepošten način do zavarovalnine. Lucija Vuk pa je bila soobtožena zaradi suma sovednosti. Bila je oproščena, dočim je bila Katarina Vuk obsojena na štiri mesece strogega zapora.

* **Tatu z velikim plenom so prijeli.** Pred dnevi je bil ukraden trgovskemu potniku Rusu, ki je potoval za celjskega zlatarja Lečnika, kovčeg, v katerem je bilo nakita za okrog 100.000 din. Mariborskim kriminalnim agentom pa se je posrečilo izslediti tatu. Pri njem so našli še večjo količino plena, del ga je razprodal, nekaj pa skrnil.

* **Del monštrance iz Zgorne Besnice so našli.** Nedavno je bilo vlomljeno v župno cerkev v Zgornji Besnici nad Kranjem. Vlomilec je odnesel monštranco in ciborij. Te dni pa so našli del besniške monštrance v neki skalni duplini v bližini Naklega pri Kranju.

* **Razbojniki so napadli cerkev in župnišče.** Nedavno so v Velikem Trojstvu pri Belovarju vlomili zakrinski razbojniki v župno cerkev. Odnegli so vso zlatino, med drugim tudi zlat kelih. Nato so vdrli v župnišče. Na hodniku župnišča so streljali z revolverjem, da bi prestrašili župnika in njegovo služinčad. V strahu je župnikova gospodinja Terezija skočila skozi okno in si zlomila roko, medtem ko je župnikov hlapec začel streljati in klicati na pomoč, zaradi česar so razbojniki pobegnili.

* **Žrtve poklicnih kvartopircev.** V Kranju imajo vsak ponedeljek tržni dan, ko pride v Kranj mnogo kmetov, da vnovčijo

svoje pridelke in živino. Po dobrih kupčijah si seveda privoščijo kozarček. Včasih pa najdejo tudi kako prijetno družbo in tako se zgodi, da primejo v roke karte. Skoro stalno se dogaja, da se družina razide šele, ko se živinski izkupiček tega ali onega kmeta preseli v žepe poklicnih kvartopircev. Predzadnji ponedeljek se je zgodilo, da je neki ubožni kmet, ki je dobro prodal vola, moral pustiti ves denar in mu ni ostalo nič toliko, da bi plačal zapitek. Videvši, da je nasedel premetenim kvartopircem, se je mlo zjokal in se zaklinjal, da ne bo prijel nikdar več za karte. Toda običajno se zgodi, da tak človek ob prvi priliki spet prime karte v roke s trdim upanjem, da bo to pot dobil. Toda denar gre vedno v isti žep. Poklicni kvartopirci prav dobro poznajo take ljudi, ki hočejo karte tako rekoč prisiliti k dobivanju, pri tem se pa ne zavedajo, da so nasproti nasprotnikom zvijačam brez moči. Bojte se torej poklicnih kvartopircev.

* **Brat je ubil.** V Belem potoku živi Kresnikova družina. Lepo posestvo vodijo še starši, domača fanta, 18letni Alojz in 26letni Ivan, pa sta pridno pomagala pri delu. Martinova nedelja pa je bila usodna za Kresnikovo družino. Lojze in Ivan sta bila pred hišo in pila. Med pogovorom pa sta se močno sprla. Zagrenjeni Ivan je v vinjenosti zgrabil nož in ga zasadil Lojzetu pod srce. Lojze je padel na tla in močno zakričal, nato pa se je onesvestil. Nesrečni brat je po groznem dejanju zbežal in se skrnil. K Lojzetu so prihiteli domači, a vsaka pomoč je bila zaman. Čez eno uro je izdihnil. Orožniki so bratomorilca aretirali.

* **Zločin na Fali pred sodniki.** Pred mariborskim malim senatom je bila razprava proti 23 letnemu delavcu Francu Zajcu iz Ogulina zaradi uboja in dvakratne poškodbe. Ozadje te razprave je bila razburljiva noč na Fali, ko je bil v gostilni ubit po nedolžnem Jernej Lamprecht vpricho svoje žene in otrok, dva gosta pa sta bila ranjena. Letos so gradili iz Ruš proti Fali banovinsko cesto. Pri gradnji je bilo zaposlenih tudi več delavcev iz Hrvaškega, po večini iz Like. Bili so pridni delavci, toda nekaj med njimi jih je bilo zelo prepirljivih. Posebno so bili nerodni obtoženec Zajc in brata Prpiča. Vsako nedeljo so se napili ter se potem pretepali. Tega je bilo slednjič domaćinom dovolj, pa so vse tri ob priliki neke

»Kaj? Gospod Bukovnik sedi v naši izbili In zakaj si me tako udaril po rami?«

Grobokop je spet pozabil na svojo vlogo. »Si neumna! Gospod Bukovnik je Henrik, in če ne boš čez pol ure pri nas, boš videla, kaj bo s tabo!«

Dekle je hotelo še nekaj reči, toda Janez je že nabrusil pete in odhlačal stran.

»Z Lono ni nič,« si je rekel. »Prismoda je! Ampak Lenka, Lenka!«

In za trenutek je obstal in zaljubljeno zavijal oči. Potem pa je hitro spet krenil dalje.

V žarki svetlobi julijskega popoldneva se je vas skrivala v dolini. Severno stran je zapirala vrsta gričev. Na pobočju, nekoliko stran od vasi je stal Bukovnikov dom. Južni rob doline je bil dosti nižji, ves pokrit z njivami, kjer je zorelo žito. Soparno je bilo. Polno klasje je kar drgetalo kakor v vročici, ki razžari vse živo, pa vendar zbere vse najboljše sokove in moči, ki potem v vroči pijanosti zamro.

Janez je tekel v vas. Mimo nekaj hiš je kar zdrvel, potem pa je prišel do zelene poljane, kjer je na sredi stala majhna, lepa hiša.

»Gospod Henrik Bukovnik lepo pozdravlja in prosim, če bi bila gospodična Liza tako prijazna, da bi našega mrtvega petelinčka spremlila na poslednji poti. Župnik in šola bosta tudi pri pogrebu.«

»Kaj pa je? Kaj pa je?« je radovedno vprašal otrok. »Ali bo Henrik za župnika?«

»Seveda, Liza, za župnika bo.«

»Pa je res pravi fant, ta Henrik,« je rekla Liza. »V četrto šolo že hodi, pa se ni prav nič prevzel.«

»Seveda,« je pritrdil Janez. »Kmalu pridi, Liza, da bomo začeli! Jaz moram samo še

grob izkopati in poiskati cilinder. Kdaj pa se oče vrne?«

»Kmalu. Prav za prav bi morala...«

»Prav nič ne bi morala! Samo priti moraš! Ali znaš na pamet pesem: »Umrl si nam v cvetu let?«

»Samo tri vrstice.«

»Bo že dovolj. Kmalu pridi! Čez pol ure začnemo. Oho, kdo je pa tole?«

Deset metrov od Janeza je ležal na travniku jazbecar Jakec. Gobec je držal pri tleh, da so mu dolga ušesa ležala v travi. Zvedavo in plašno je postrani gledal Janeza.

»Ze nekaj ur je tu,« je povedala Liza. »Mlečnega soka sem mu dala.«

»Seveda, tega je bilo treba,« je zagodrnjal Janez. »Takšen falot! Piščanca je zadavil, ti mu daš pa mlečnega soka!«

»Saj nisem vedela, Janez! In zdaj vsaj lahko napravimo pogreb.«

»Seveda, saj sem vesel. Liza. Škoda bi bilo, če Jakec ne bi bil piščanca zadavil. Toda ker ga je zadavil, jih bo dobil. Tako je prav in pravično! — Jakec, Jakec, pojdi sem! Na, tu imaš sladkorček! Na, na, Jakec!«

Fant se je počasi bližal psu. Ta pa je zvito gledal vanj, kakor bi se mu bil režal. Da, smejal se mu je, posmehoval. In ko je Janez prišel na tri korake od njega, je planil kvišku in jo s tako naglico ucvril stran, da se je za njim kadilo. Kakšnih trideset metrov stran je spet legel in škodoželjno gledal svojega zasledovalca. Ta pa je požrl svojo jezo in je najprej sklenil vreči stran kolec in dati roke v žep, da bi pes videl, da mu noče nič hudega. Potem je s podvojeno prijaznostjo vabil plašnega Jaka in šel proti njemu. Toda komaj je prišel tri korake do njega, že jo je pes spet jadrno odkuril na varno.

Nekaj fantov z vasi se je potikal po cesti. Ko jih je Janez opazil, je pustil psa, naj gre, kamor hoče, in stopil k njim, da bi dobil še kakšnega novega pogrebca. Vso svojo zgovornost je uporabil v ta namen. Brez uspeha!

»Z Bukovnikovim Henrikom se ne igram,« je dejal Špančev Pepček. »S takšno opico!«

»Tudi jaz ne,« je dodal nekdo drugi iz družbe.

»Jaz bi bil pa sploh tepen, če bi šel k Bukovnikovim,« je dejal tretji.

Janez je bil besen.

»To bom pa rekel gospodu učitelju, ki je Henrikov stari oče,« je dejal in prijelo ga je, da bi vse tri smrkavce namlatil.

»Če bo meni kaj storil,« je dejal Špančev Pepček, »pojde moj oče k šolskemu nadzorniku!«

»In moj tudi!«

Šli so. Janez je še gledal nekaj časa za njimi, potem pa jim je zakričal: »Biki! Biki! Občinski biki!«

V gostilni na Trati je bilo vse tiho. Samo dva moža sta sedela v njej: Herman Bukovnik in Julij Berce, krčmar. Slišalo se je, kako so na muholovki brnele muhe, ki so se ujele, pa se niso mogle rešiti. Solnce, ki najde pri vsem ogromnem delu še toliko časa, da uganja svoje norčije, se je igralo na steklenicah ob oknu in izpreminjalo njih barve. Osvetljevalo je tudi steklenice žganja, ki so stale ob robu točilne mize. Kdor je natanko pogledal tja na trebuhe steklenic, bi si lahko mislil, da ima pred sabo same dragocene kamne. Toda nihče se ni zabaval ob tej igri solnce.

»Najbolj me veseli to, da ne delaš mene krivega,« je dejal oštr.

veselice pošteno pretepli. Zajc je zavoljo tega napovedal fantom krvavo maščevanje. V nedeljo, 6. julija, je Zajc v gostilni na Fali skupaj s svojimi tovariši čakal na priliko. Res so prišli v gostilno tudi nekateri domači fantje, za njimi pa tudi drugi ljudje, med njimi Jernej Lamprecht s svojo ženo in otrokom. Ljudje so se mirno obnašali, vendar pa je v gostilni vladalo napeto ozračje, ker so se vsi ozirali v kot, v katerem so pili hrvaški delavci. Videlo se je namreč, da se je nekaj pripravljalo. Fantje, na katere so Hrvati imeli piko, so se dvignili, da bi odšli. Tedaj pa se je Franc Zajc naglo dvignil, potegnil nož in z njim planil proti vratom. Tam je bila gruča ljudi, v katero je začel slepo mahati. Pri tem je zabodel Franca Burjo v ramo in Ivana Petkoviča ranil na desnem komolcu. Zatem je kot pobesnel planil nad Lamprehta, katerega ni niti poznal in ki je mirno sedel poleg svoje žene in otroka, ter ga začel divje suvati z nožem. Zadel ga je trikrat, tretjič naravnost v srce, da se je Lamprecht zgrudil in čez nekaj minut vpricho žene in otroka umrl. Pri razpravi se je Zajc zagovarjal, da ni nameraval nikogar usmrtiti in da se je le z nožem branil, ko so ga fantje napadli. Zajc je bil obsojen na štiri leta in dva meseca strogega zapora, tri leta izgube častnih pravic ter na plačilo 150 din mesečno za nedoraslega pokojnikovega otroka. Zajc je kazen sprejel.

* **Hacetov pajdaš obsojen na tri leta.** Pred ljubljanskim malim senatom se je zaradi dveh večjih vlomov zagovarjal 32letni Jože Sitar, po rodu z Jeranovega pri Kamniku. Sitar je v družbi z Rudolfom Avpičem, katerega so avgusta našli umorjenega na nekem kozolcu v Gameljnah, oplenil trafiko vdove Zavrlove na Pristavi pri Trziču in vlomil v hišo posestnika Andreja Lombarja na Golniku, kjer je med drugim odnesel 14 tisoč din gotovine. Orožniki so Sitarja prijeli, a jim je pobegnil v Nemčijo. Ko se je vrnil, je bil kmalu aretiran. Zdaj je bil kaznovan na tri leta in dva meseca robije. Njegovega pajdaša Rudolfa Avpiča je najbrže umoril razbojnik Anton Hacc, s katerim se je Avpič nekaj časa pajdašil. Najbrž sta se bila zaradi razdelitve nekega plena sprla.

* **Smrtna posledica fantovskega spopada.** Iz neznanega vzroka je v Vrhu blizu St. Vid pri Stični posestnikov sin Franc Grego-

rič vinjen napadel sosedovega sina Toneta Fajdigo. Ta pa mu je vrnil mlo za drago in ga tako obdelal, da je prepeljan v ljubljansko bolnišnico izdihnil. Rajnik Franc Gregorič je bil zelo nagle jeze in če je bil vinjen, ni dal miru.

* **Dva mladoletna brata odsekala kmetu glavo.** Pred malim senatom v Karlovcu sta stala te dni brata 14letni Josip in 15letni Juro iz Zadobarja pri Karlovcu. Obtožena sta bila, da sta v gozdu Golubovski s sekuro usmrtila svojega soseda 29letnega posestnika Josipa Solčanskega. Med rodbino obtoženih bratov in Solčanskim je prišlo čisto do sporov zaradi zemljišča. Rodbina obeh bratov je očitala Solčanskemu, da je v gozdu Golubovski samolastno prestavil mejni kamen v njeno škodo. Mržnja med sosedi se je naposled žalostno končala. Nekega dne je Solčanski šel v Golubovko in tam sekal drva. Nekoliko kasneje sta prišla za njim Juro in Josip. Zasačila sta Solčanskega, ko je sekal v njihovem gozdu. »Zakaj kradete naš les?« sta ga vprašala. »Kaj vaju to briga, to je moj gozd,« ju je zavrnil Solčanski. Iz teh besed se je razvil med njimi prepir, v katerem je Solčanski zgrabil starejšega dečka Jura, ga podrl na tla in zamahnil nad njim s sekuro. Bratu je priskočil na pomoč Josip, prijel sekuro, ki je Solčanskemu padla iz rok, in udaril napadalca z njo po glavi s tako silo, da se je onezavestil. Juro je nato prijel na tleh ležečega Solčanskega za roke, Josip pa je še naprej udarjal po njem s sekuro, tako da mu je skoro odsekala glavo. Po končanem dejanju sta se dečka ustrašila posledic in pobegnili, vendar so ju orožniki kmalu našli in izročili sodišču. Pred sodiščem sta se zagovarjala, da sta ubila Solčanskega v silobranu. Sodišče je odredilo, da se oba mladoletna brata oddata v zavod za vzgojo mladoletnikov.

* **Velika tatvina.** Celjska policija je začela preiskavo o veliki tatvini zlatnine in srebrnine v zlatarski delavnici g. Ochs v Gospoški ulici. Lastnik zlatarne je bil ugotovil, da so izginile iz delavnice zlate in srebrne zapestnice in druge malenkosti, vendar je hotel zadevo sam razčistiti. Pred dnevi pa je bila ukradena iz delavnice palčica zlata v vrednosti 4000 din. Zdaj je g. Ochs prijavil tatvino celjski policiji, ki se ji je posrečilo razkrinkati tatove in aretirati tri pomočnike.

»Pa si mi vendar ti najbolj prigovarjal, naj kupim tiste vražje delnice!« je odvrnil Bukovnik.

»Prigovarjal? Kaj se pravi prigovarjal? Ali misliš, da bi ti bil, če bi se mi zdelo, da bo vsa reč na tako slabih nogah? Ne, tega ne bi bil storil. Saj bi si jih bil tudi sam kupil, tiste delnice, če bi bil imel takrat kaj denarja odveč.«

»In jaz? Ali sem ga mar jaz imel odveč? Saj sem moral vzeti novo posojilo na hišo. Pet tisoč tolarjev, človek božji! Pet tisoč tolarjev! To pa pri meni že nekaj odleže!«

»Oštir je jezen planil kvišku, vtaknil roke v hlačne žepe in stopil k oknu.«

»Tako je! Če imajo ljudje smolo, zvrčajo zmerom krivdo na druge.«

Hitro se je spet obrnil.

»Ali ne moreš uvideti, da sem ti samo dobro hotel? Samo najboljše. Kaj? Če bi bilo vse šlo tako, kakor bi bilo moralo iti...«

»Če! Človek se ne sme spuščati s takšnimi ušivci v kupčije. Moj bog — če je res — Berce — saj si ne smem niti misliti...«

Mali, debeli gostilničar je položil zastavnemu kmetu roko na ramo.

»Herman! Saj vse skupaj nič ne pomaga. Potrpi in mirno čakaj!«

»Da bi čakal? Ti lahko govoriš! Meni pa se zdi, da se vleče čas kakor kača. Doma leži moja žena bolna, obresti dolgujem še za zadnje tri mesece — saj ne vem, kaj naj storim.«

»Veš, Herman, izpijva rajši kozarec črešnjevca.«

»Ne maram. Pijače imam že več kakor dovolj.«

»Ne, vseeno izpijva kozareček. Saj mi ne boš odrekel, Herman?«

Gostilničar je stopil k točilni mizi in nalil

dva kozarčka rdečega žganja, ki se je svetil kakor kri.

»Tu imaš,« je dejal Berce, ki se je s polnima kozarcema vrnil k mizi. »Samo glave ne smeš izgubiti. Vse bo še dobro. Tako, tu imaš! No, izpij, Herman! Na tvoje zdravje!«

Tedaj so se v veži zaslišali koraki.

»Pismonoša,« je zasopel Bukovnik in zliž kozarev vase. Potem je vstal in se oprl ob mizo. Sedl je res stopil čez prag, ves razgret in poten.

»Dober dan,« je rekel. »Kozareček slivovke mi boste dali.«

»Ali je kaj zame?« je ves zbežan vprašal Bukovnik. Tudi oštir je napet čakal in strmel v črno pismonoševo torbo.

»Da, gospod Bukovnik, pismo je prišlo za vas.«

»Od odvetnika,« je tiho dejal Bukovnik in segel čez mizo.

»Pojdi z mano v malo sobo,« mu je svetoval gostilničar.

Oba sta šla tja. Z drhtečimi rokami je Bukovnik raztrgal ovitek pisma.

»Sedi, Herman, sedi!« Oštir ga je potisnil na klop.

In Bukovnik je bral. Prebledel je in ustnice so se mu stisnile. Spodnja čeljust mu je zašklepetala in na čelu se mu je pokazala škrlatna lisa kakor od stare rane.

»Hudiča! O, hudiča!«

Pismo mu je padlo iz rok in sam je zdrknil z obrazom na klop in zaril nohte v trdi les.

»Kaj je, Herman, za božjo voljo?«

Nič odgovora. Kmetovo orjaško telo je drgetalo in njegove roke so zdaj že brez moči visele k tlom.

Oštir je pobral pismo in ga začel brati.

Dolg molk je nastal.

* **Trgovec je izročil sleparju hranilno knjižico za 450.000 din.** V Zagrebu je nasedel spretnemu sleparju trgovec Pape. Trgovec bi bil rad dvignil pri Hrvatski štedionici večjo vsoto denarja in zato je iskal zveze z ljudmi, ki bi lahko posredovali zanj v zavodu. To je izvedel tudi neki slepar, ki se je izdajal za bivšega direktorja Prve hrvaške štedionice. Trgovec mu je verjel in izročil hranilno knjižico, slepar mu je pa še potrdil prejem. Policija je uvedla preiskavo, vendar doslej še brez uspeha.

* **Neznana utopljenka.** Pred dnevi so ljudje na Karlovškem mostu v Ljubljani in kasneje z mosta na Kodeljevem opazili plavati v narasli vodi Ljubljanske ženske truplo. Trupla takrat niso mogli zajeti in spraviti na breg, ker ga je voda v svojem toku naglo nesla naprej. Neznano utopljenko so našli šele te dni v Savi ob Marnovem travniku, streljaj daleč od postaje Laz. O najdbi so bili obveščeni orožniki v Vevčah, ki pa pri utopljenki niso našli ničesar, kar bi moglo izpričati njeno istovetnost. Utopljenka je srednje postave, visoka 1.65 m, stara približno 40 let, okroglega obraza, slabega zobovja in ima črne lase. Na roki ima poročni prstan. Oblečena je v dolgo platneno srajco, zelen pulover, modro obleko in rjavo jopo. Bila je brez nogavic, obuta v visoke čevlje na zadrge. Čevlji so bili okovani na petah in spredaj. Sodiijo, da je utopljenka kmečkega stanu. Orožniška postaja v Vevčah hrani nekaj vzorcev oblačil in prstan. Kdor bi kaj vedel, kdo bi mogla biti utopljenka, naj to sporoči orožnikom v Vevčah.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica št. 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev.

* **Kaj čakate?** Ali hočete spet naročiti cenik šele potem, ko ga bo zmanjkalo. Pišite še danes trgovski hiši Stermecki. Celje, po novi cenik in vzorce.

Po Sloveniji gre glas:
»Domovina« je za nas

»Petnajst odstotkov! Samo petnajst odstotkov bodo vrnilili!«

Berce je sedel na stol. Molče je opazoval nesrečnega soseda, ki je začel ihteti. V oštirjevih sivih očeh je nekaj čudno trznilo. Nekaj časa je ostal miren, potem pa je po prstih odšel ven, da je vzel od pismonoše dva krajcarja za žganje.

»Zaenkrat ne pripovedujte ničesar o tem pisu na vasi,« je dejal pismonoši. Potem se je vrnil v malo sobo.

Oprezno je odprl vrata. Bukovnik je slonel ob peči in stezal roke daleč predse.

»Herman!«

»No, kaj praviš zdaj? Ali si bral? Petnajst odstotkov nam bodo vrnilili! Kaj? To je denari Prasci nemarni!«

»Saj mora biti vendar tudi kakšen zakon, Herman!«

»Zakon! Tele nerojeno! Zakon! Če psu ne daš torbe na gobec, ki leta po vasi, če ne plačaš mitnice v mestu, — da, takrat te že primejo z zakonom. Toda če goljufi oslepajo poštene ljudi za težko prislužen denar, za tisočake, za vse — potem pa ne poznajo zakona in se nihče ne zmeni zanj.«

Berce je stopil h klopi.

»Hudo je, Herman. In najhuje je to, da boš zdaj mene krivil.«

Bukovnik je pogledal kvišku.

»Kdo je kriv? Ti! Ti si me zapeljal v to reč.«

»Herman, tega ne smeš —«

»Ah, molči! Sicer pa — kaj pomaga, če bi tebe krivil? Ali se bo zaradi tega moj dolg kaj zmanjšal? Kaj? Toda, da si mi ti nič in dan sedel za vratom in mi svetoval — to je druga reč. Kakor bi te bili lopovi nagovarjali, da me preslepi!« (Dalje prihodnjic)

Popotnikova torba | Poziv zaostalim naročnikom!

Smrt značajnega moža

Ivanjkovci, novembra.

Dne 31. oktobra je umrl v Brebrovniku nadviničar Ivan Sterman. Vse svoje življenje je bil v službi pri obitelji Sigmundovi. Bil je značajan mož. Več let je bil odbornik občine Brebrovnika, potem pa nekaj časa tudi združene občine Ivanjkovcev.

Pokopan je bil na župnem pokopališču ob izredno številni udeležbi vseh slojev prebivalstva. Žalujejo po njem vdova in trije že odrasli otroci.

Lastniki vinogradov, katere je toliko let marljivo obdeloval, so ga počastili z lepimi vencami. Blag mu spomin.

Cerkiško jezero je terjalo žrtev

Cerknica, novembra.

V soboto je terjalo Cerkiško jezero že četrto žrtev v letošnjem letu. Omenjenega dne dopoldne sta jahala 20letni France Petrovič iz Dolenje vasi pri Cerknici in njegov prijatelj Svet čez nasip. Petrovič je jahal naprej. Ker pa je segala voda zaradi obilnega jesenskega deževja do en meter nad mostom, je njegovemu konju zmanjkalo tal, ko je stopil s srednjima nogama v vodo. Pri tem je konj vrzel Petroviča čez glavo v vodo in ga še s kopitom udaril po glavi, da se je onesvestil in se tako ni mogel rešiti. Konj sam pa je prilezel iz vode.

Svet je takoj obrnil konja in šel iskat pomoči, kajti nedaleč je bilo nekaj ljudi s čolnom, ki so tudi videli ta prizor. Hitro so priveslali in pričeli z vesli iskati v tri metre globoki vodi. Čez dobrih 15 minut se jim je posrečilo Petroviča dvigniti v čolu. Takoj so začeli z umetnim dihanjem, toda bilo je zastoj, ker Petrovič skoraj gotovo ni umrl zaradi utopitve, ampak ga je ubil konj, ko se je poskušal rešiti. Rajniki je bil dober mladenič.

Uboj po nočnem delu

Ivanjkovci, novembra

V četrtek zvečer se je med 23. in 24. uro dogodil v Mihalovcih grd zločin. Pri posestniku Novaku Francu so obrezovali repo. Po končanem delu ni manjkalo harmonike, plesa in zloglasne šmarnice. Pri plesu so se fanti, ki so bili iz raznih vasi, sprli in se razdelili v dva tabora. Ena skupina, v kateri je bil tudi domači sin, je izrinila drugo iz hiše.

Prerekanje se je nadaljevalo. Izprti so zunaj razsajali. Domači sin je medtem dal posestnikovu sinu Zalarju Ivanu iz Zevincev revolver, počila sta dva strela in s prvim strelom se je v srce zadet mrtev zgrudil na tla 26letni Hedžet Gustav, viničarjev sin iz Stanovščaka, ki je stal zunaj zraven vrat.

Zalarju manjkata še dva meseca do 20 let. Pred dvema letoma je ustrelil svojega očeta in dobil dve leti zapora, ker je bil mladoleten. Bil pa je še potem predčasno pogojno izpuščen, toda vse to ga ni spamevalo.

Dva roparja sta vdrla v hišo

Braslovče, novembra.

V nedavni noči sta neznan roparja, obožena s samokresi, vdrla v stanovanje treh Prislavovih sester v Malih Braslovčah v Savinjski dolini in terjala od žensk denar. Eden izmed roparjev je tudi streljal. Roparja sta prebrskala vse omare in postelje, vendar denarja nista našla. Medtem je mlajša sestra pobegnila k sosedom, kjer je poveda-

že večkrat smo Vas pozvali na poravnavo naročnine »DOMOVINE«, a žal še danes niste tega storili. Ponovno Vas prosimo, da nam poravnate ta mali znesek po že poslani položnici. Ako ste položnico izgubili ali založili, pišite po drugo, katero Vam bo uprava radevolje poslala.

Zamudniki nam delajo samo nepotrebne stroške in delo, zato bo uprava »DOMOVINE« v bodoče morala vsakemu zaostankarju zaračunati manipulacijske stroške, kdor ne bo točno in pravočasno plačeval naročnine. Priporočimo vsem tistim, ki zaostajajo s poravnavo naročnine, da si uredijo glede plačevanja po sledečem redu: Kdor ne more naenkrat nakazati din 36.— za celo leto, naj pošlje le za pol leta din 18.— in če še tega ne zmora, pa vsaj za četrtletje din 9.—, ker ta mali znesek pa lahko vsak brez izjeme odstopi »DOMOVINI« brez kakih težav. Pogoj plačevanja naročnine »DOMOVINE« je, da se poravnava vedno vnaprej in ne nazaj.

Zavedajte se vsi tisti, ki ste pri tem prizadeti, da »DOMOVINA« ne more izhajati brez denarja. Razumljivo je, da ima »DOMOVINA« veliko stroškov pri tisku in porabi papirja, katerega mora točno vsak mesec sproti poravnati. Kdor ne bi izpolnil svoje dolžnosti, bomo brezpogojno konec leta izročili terjatev poštni upravi, da pobere ona dolžni znesek od vsakega takega naročnika. Ker pa je na ta način plačevanje naročnine za Vas dražje, je najbolje, da nam še ta mesec nakazete zaostanek. Naše geslo je, plačaj takoj, kakor Ti uprava redno vsak teden pošilja »DOMOVINO«.

Uprava „Domovine“

la. Kaj se je zgodilo. Ko sta jo razbojnika pogrešila, sta zbežala neznanu kam.

Ženske vedo povedati samo to, da je bil eden izmed roparjev zelo visok, drugi pa manjši. Razbojniški napad je zelo razburil ljudi. Orožniki so pridno na delu, da najdejo sled za njima.

Sestradena družina je jedla mrhovino

Krško, novembra.

Pred dnevi so poginili posestniku Bajcu Francu v Dolnjih Radovljah trije prasci, ki so bili baje zastrupljeni. Ponje je prišel konjač gosp. Zdineršič Franc iz Leskovca in jih prepeljal na svoj dom, da jih živino-zdravnik pregleda in ugotovi, ali so res zastrupljeni. Voz s prasci je zapeljal pod odprt kozolec, nato pa te šel k večerji v hišo. Ko se je čez pol ure vrnil s hlapcem, da bi odnesla mrhovino v voza, je opazil, da sta dva prasca izginila. Nemudno je o tem obvestil orožnike, boječ se, da se ne zgodi kakšna nesreča, ako sta bila prasca res zastrupljena.

Poznavajoč dobro razmere svojega kraja je orožnikom namignil, kje bi mogoče našli mrhovino. Orožniki so šli v hišo, v kateri biva družina zakoncev Leopolda in Marije D. Tam se jim je nudil žalosten prizor. En prasec je bil že razsekan. Nekaj mrhovine je bilo pripravljene v škafu za drugi dan, nekaj pa so je že kuhali za večerjo na štedilniku. Tudi drugo prase so kmalu našli. Skrito je bilo za hišo pod dračjem; poleg njega je bilo še precej druge mrhovine.

Zakonca sta priznala, da sta odnesla z Znidarskega voza obe praseta zaradi pomanjkanja. Menda ni človeka, ki bi obsojal nesrečnega očeta, priložnostnega delavca, in njegovo ženo, ker sta v teh hudih časih segla po tuji lastnini, ki pa sicer nima nikake vrednosti, da nasitita svoje tri lačne otročiče.

Dobri ljudje naj priskočijo nesrečni družini na pomoč. Zima je pred vrati in nesrečna družina jo z obupom pričakuje.

Iz Prekmurja

V zadevi poneverbe varstvenega denarja na sreskem sodišču v Murski Soboti je bilo zaslišanih 400 prič. Poneverbe je zagrešil sodni oficial Štefan Friedrich, ki je bil že pred meseci aretiran. Sodna preiskava je dognala primanjkljaj 700.000 din varstvenega denarja. Z obrestmi je ta vsota narasla že na 800.000 din. Sodna razprava bo pokazala, kako je bilo s tem denarjem. Baje je

bila glavni vzrok toliko poneverbi zaupanega denarja hazardna igra. Preiskovalni sodnik je zdaj končal zasliševanje prič in v spise izročil državnemu tožilstvu, ki bo v kratkem sestavil obtožnico za razpravo. To bo največja razprava, kar jih je bilo doslej v Murski Soboti.

Požar v Vadarcih. Ognjena nesreča nikdar ne počiva. Tako je izbruhnil pred kratkim požar v Vadarcih pri posestniku Bertalančiču. Ogenj na podstrešju so najbrž povzročile iskre in se je hitro razširil na gospodarsko poslopje, polno krme in krito s slamnato streho. Požar je napravil občutno škodo, ker je vse uničil. Niti živino niso mogli vsi rešiti.

Naši na tujem

Iz kolonij naših ameriških rojakov

Cleveland, oktobra.

V Clevelandu je bil nedavno položen ogeljni kamen za novo cerkev sv. Lovrenca. Zupnija sv. Lovrenca je bila ustanovljena že leta 1901. Temelj za novo cerkev je bil že položen l. 1924., a je potem delo zastalo. Polnih 15 let so čakali, da se bo zdaj nadaljevalo zidanje.

V Clevelandu je umrl rojak Jožef Erbežnik. Zadel ga je možganska kap. V Ameriki je bival okrog 35 let. Doma je bil iz Gornjega polja pri Soteski. Po poklicu je bil krojač. Kot toliko drugih so tudi njega izpodrinili moderni stroji. Star je bil 62 let. Zapušča ženo in štiri otroke, ki so že vsi odrasli.

V Wittu je umrla po operaciji zaradi žolčnih kamnov rojakinja Frančiška Mažgonova, stara 58 let. Bila je vdova in zapušča hčer in sina.

V Elkhartu je umrl rojak Josip Grac v starosti 50 let. Doma je bil iz Velike Loke na Dolenjskem. Tukaj zapušča ženo, štiri sinove in eno hčer.

V Chicagu je izdihnila Kristina Golobova, rojena Primožičeva.

V Sheboyganu je umrl Luka Podbregar, vdovec, ki je dosegel 79 let. V Sheboyganu zapušča pet poročenih hčera in 23 vnukov in pravnukov in eno sestro.

V Aurori je preminil rojak Franc Bernik v starosti 63 let. Bernik je bil že star naseljenec. Zapušča ženo in sedem odraslih otrok.

V Pullmanu je umrla rojakinja Roza Bokalova v starosti 62 let. Njeno deklisko ime je bilo Permetova, po domače Grmanderjeva iz Kota, Šmartno pri Litiji. V Ameriki je bi-

vala od leta 1906. Tu zapušta žalujočega soproga in dva sinova.

V Clevelandu je nenadno umrl rojak Anton Struna v starosti 47 let. Doma je bil iz Gaborja pri Stični na Dolenjskem in je bival v Ameriki 28 let. Zapušta soprogo Marijo, rojeno Močnikovo in štiri otroke. Istotam je umrl Mihael Legan v starosti 31 let. Zapušta očeta, doma iz Gornjega kota pri Žumberku. V Ameriki je živel 27 let. V Leadvillu so pokopali Matijo Jamnika. Doma je bil iz Gradišča pri Želimljah. Zapušta ženo, sina in hčer. V West Newtonu je umrl rojak Anton Šimenc v starosti 60 let. Rodil se je v Rekovcu pri Stari vasi v novo-meškem okraju. V La Sallu je umrl Andrej Derganc. Pokojni je bil doma iz Novega mesta. Zapušta ženo in štiri otroke.

Iz La Bouverie (Belgija) nam pišejo: Nismo se še javili iz tega kraja v dragi nam »Domovini«. Toda ko se prvič javljamo, imamo le slabe novice. Ko smo se pred dvema letoma poslavljali od naših dragih domačih, pač nismo mislili, da nam bo kruta usoda iztrgala iz naše srede našega tovariša in prijatelja Kolandra Cirila iz Loke pri Zi-

danem mostu. Smrt ga je vzela starega šele 26 let z 11 drugimi tovariši pri eksploziji plina dne 1. novembra. Pogreb je bil 3. novembra. Kako je bil priljubljen med nami in med domačini, je pokazal pogreb, katerega smo se udeležili vsi v bližini bivajoči Slovenci in tudi rojaki iz oddaljenega Eysdena. Prav mnogo je bilo tudi domačinov. Ni bilo suhega očesa v trenutku, ko so na krsto začele padati grude tuje zemlje. Dragi Ciril, naj ti bo tuja zemlja lahka, tvojim svojcem pa izrekamo svoje najiskrenejše sožalje!

BANKA BARUCH

11. Rue Auber. Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vršni vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64 — Bruxelles: Francija: št. 1117-94. Paris: Holandija, št. 1458-66. Ned. Dienst: Luksemburg: št. 5967, Luxembourg Na zahtevo pošlємо brezplačno naše čekovne nakaznice.

Preroki spet napovedujejo konec sveta

Kadar je vojna, se navadno pojavljajo razni preroki in plašijo ljudi. Tako so bili ljudje malo prej, preden so Rusi prišli na Estonsko, v estonskem glavnem mestu Tallinu priča čudnemu prizoru. Na cerkvenem zvoniku je sedel moški in je zbrani množici pridigoval, da bo skoro konec sveta. Precej truda so imeli ljudje, da so čudaka spravili s stolpa. Res je, da je bilo kmalu nato mnogo dogodkov v Estoniji, vendar pa konca sveta le še ni bilo.

Ce se nam bo posrečilo preživeti 31. december letošnjega leta, se ne bo uresničilo prerokovanje nemškega zvezdoslovca dr. Meissnerja, ki je dejal, da bosta še to leto veličanska zvezda repatica in silen potres pokončala svet. K temu je dostavil angleški zvezdoslovec dr. Crommelin, da je tista repatica, ki jo je Meissner napovedal, oddaljena milijon milj od zemlje in da se nam je ni treba bati.

Prerokov, ki so napovedovali konec sveta, je bilo na svetu že mnogo. Tako je Voliva, bogat Američan, napovedal konec sveta že za leto 1922. Ko je bil leta 1925. še zmerom mna svetu, je spet napovedal konec sveta za leto 1927, nato pa še za leto 1930. in 1937. Njegova zadnja prerokba pa imenuje leto 1945. kot zadnje leto sveta.

To je zdaj smešno slišati, a Volivi je v Zedinjenih državah leta 1922. verjelo na stotisoče ljudi. Zadeva je bila tem hujša, ker je dr. Harding, brat ameriškega predsednika Hardinga, prerokoval, da bo konec sveta prej, preden bo njegov brat zapustil svojo službo. Njegov brat predsednik je umrl l. 1923. in njegov brat je bil po vsej Ameriki osmešen.

Amerika je raj za preroke. Lani si je neki Greenwood v Washingtonu zgradil posebno

ladjo, češ, da bo nastal vesoljni potop. Dejal je, da bo uničenih 30 milijonov Kanadčanov in Američanov, ker bo vesoljni potop preplaval vsó obalo Atlantskega morja od Aljaske do mehiške meje. Novi Noe je izjavil, da so ga pred 15 leti nadzemski glasovi opozorili, naj si zgradi ladjo, ker sicer ne bo preživel leta 1939. Njegova ladja še zmerom čaka. Na tisoče ljudi jo je že videlo in se ji smejala.

Zgodovina pozna neštete take ponesrečene prerokbe. Tako je ob koncu 18. stoletja živel v Angliji verski slepar Brothers. Bil je mornariški poročnik, a je opustil to službo in se naselil kot prerok v Londonu. Pred njegovo hišo so se v dolgih vrstah ustavljali vozovi ljudi in Brothers si je s prerokovanjem služil denar. Leta 1800. je kralju sporočil da bo v zbornici predaval o svojih nazorih. Zares je potem predaval in je imel več sto poslušalcev. Izjavil je, da mu je sam bog razodel, da bo London kmalu poplavlila neznanska povodenj in ga 70 m globoko pokopala v morje. Ko te nezgode le ni bilo, je Brothers menil, da je njegova goreča molitev rešila mesto. To je bilo pa Londončanom le preveč, zato so ga kot sleparja zaprli v blaznico.

Najusodnejše pa je bilo prerokovanje leta 999. Ves krščanski svet je tedaj pričakoval konec sveta. Kakor plamen so se širile najgroznejše vesti in vse je trepetalo v strahu pred smrtjo. Kralji so stopali v samostane, knezi in plemiči so odlagali orožje, in se odpravljali na romanja. Ko se je približal konec leta, se je strah ljudi še povečal. Mrličev niso pokopavali in kmetje niso sejali žita, češ, saj bo itak konec sveta. Posledica je bila, da je bila v letu 1000. po več deželah Evrope huda lakota, za katero je umrlo na tisoče ljudi.

Pod vislicami jo je rešil brat

V vasi Bradašu v Srbiji živi 70letna Erina Nikoličeva, po rodu Bolgarka. Bilo je pred približno 50 leti, ko se je seznanila s Srbom Nikoličem. Ker je njeni starši in njen brat niso hoteli dati Srbu za ženo, je skrivaj pobegnila iz domače hiše k svojemu izvoljencu, ki se je potem z njo poročil in ustanovil svoj dom v vasi Momčilovu.

Svojih staršev ni nikoli več videla, svojega brata Ignaca pa samo enkrat in to v najstrašnejšem trenutku, ki ga je doživela v svojem 70letnem življenju.

Bilo je za časa svetovne vojne med vstajo v Toplici l. 1917. Med bolgarskimi četami, ki so zasedle ta del Srbije, in med srbskimi prostovoljci so se bili podnevi in ponoči krvavi boji. Nekega dne se je pojavil bolgarski od-

delek v vasi Momčilovu, da bi poiskal srbske prostovoljce. Z mnogimi drugimi vaškimi prebivalci so prijeli tudi Erino Nikoličevno in jo zaslisevali. Povedala naj bi, kje so prostovoljci skriti. Erina pa ni izdala ničesar, čeprav so ji z mučenjem hoteli odpreti usta. Naposled so jo bolgarski vojaki odvedli v sosedno vas Dubovo, da bi jo tam obesili.

»Vojaki so me zgrabili, me povedli pod vislice in dali vrv okrog vratu.« je sama pripovedovala. »Jaz sem se obupno branila. V zadnjem trenutku sem zaklicala v bolgarskem jeziku: Jaz sem Bolgarka, poročena s Srbom!... Mi smo vendar en narod! Zakaj se med seboj morijo Srbi in Bolgari?... Ignac, brat moj, pomagaj svoji sestri!«

Nato je izmučena žena izgubila zavest. Vojaki so se spogledali in že obešeno ženo spustili na tla. Eden izmed njih se je sklonil k njej. »Saj to je moja sestra Erina,« je zaklical. Poleg njega je stal nečak Erinin. Oba sta se trudila, da bi spravila Erino k zavesti. Ko je spet odprla oči, se je znašla v naročju svojega brata.

Brat in sestra, ki sta se po desetletjih spet videla, sta imela komaj toliko časa, da sta iznegovorila nekaj besedi. Nato je moral Ignac s svojo četo naprej. Na tako čudovit način rešena Erina se je vrnila v Momčilovo. Svojega brata, ki je pred nekaj leti umrl, ni potem videla nikoli več.

Postani in ostani član

Ciril Metodove družbe!

Upokojeni nadučitelj Dragotin Česnik je umrl

Zadnje nedeljo popoldne je bil pokopan pri sv. Križu v Ljubljani upokojeni nadučitelj Dragotin Česnik, star 74 let. Pokojnik je bil pristna kraška skala, rojen v Knežaku pri St. Petru na Krasu kot kmečki sin. Učitelj je postal l. 1885. Prva leta je služboval v svojem domačem okraju v Orehku pri Postoini in St. Vidu v solnčni Vipavski dolini. Iz tega okraja je prišel za nadučitelja v Predoslje pri Kranju, kjer je ostal več let.

Zatem je dobil mesto nadučitelja v svoji rojstni vasi Knežaku. Po svojih starših je tu prevzel tudi večje posestvo v oskrbo in obdelovanje. Kakor že na prejšnjih službenih mestih je tudi tu posvečal dokaj izvenšolskega časa kmetijstvu in je bil dober svetovalec v vseh kmetijskih panogah. Zato je užival vse spoštovanje in zaupanje ter je bil izvoljen za župana. Župansko mesto je opravljal daljšo dobo. Razume se, da je bil tudi sodelavec pri drugih gospodarskih in prosvetnih ustanovah v okraju.

Zaradi njegovega odločnega narodnega in naprednega mišljenja so ga pred svetovno vojno preganjali, vendar ga niso upokojili. Po vojni, ko se je moral preseliti v Jugoslavijo, je še nekaj let služboval na Rakeku in Planini, a po upokojitvi leta 1924. se je naselil v Ljubljani, kjer si je ustanovil svoj lastni dom z vrtom, katerega je sam obdeloval z največjim veseljem. S svojimi misli je pa bil vedno pri svojih rojakih onkraj meje.

Tudi kot upokojenec se je udeleževal vseh naprednih in sokolskih prireditev. Rodi mu časten spomin!

VAŽNO ZA VSAKOGAR, KI REDI

PRAŠIČE!

Pri reji prašičev je važna skrb, da ne obole, da se zrede in odebele. To dosežete, ako dajete živalim vsaj enkrat tedensko redilni prašek »MASTELIN«. Zakonito zavarovana zamka. Samo poskusite in prepričali se boste o resnici. — Pošiljam franko na vašo pošto zavitke po pol kg za 14 din, 1 kg za 24 din. Manjše zavitke dobite pri trgovcih po 3 in 6 din. Mnogo zahvalnih pisem. Naročniki dobite navodila in poštne položnice pri Magdalencu Ivanu, Rače pri Mariboru. 278

NAPISAL MIEKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

Nadja se je vsa preplašena stisnila k Janezu, ki od presenečenja ni našel besed. Ni si vedel razlagati čudeža, ki se je pravkar odigral pred njegovimi očmi. Potem pa mu je nenadoma šinila v glavo misel, strašna misel, ki ga je vsa prevzela. Iztrgal se je Nadji in skočil naprej:

»Branko! Kaj se je zgodilo z njim? Jezero je zalilo svetišče!»

Nadja je prebledela.

»To je smrt,« je šepnila. »In profesor je tudi še pod zemljo. Nikdar več ju ne bomo videli,« je vsa obupana kliknila in solze so ji zalile oči.

Spomnila se je, kako je Branka prvič zagledala vsega bednega in ranjenega na gradu, kjer je prebivala po smrti svojega očeta. Spomnila se je svoje prve ljubezni, bega, zasledovanja kozakov, trenutka, ko sta jo Janez in Branko odkrila vso premrlo na vozu. In potem vseh tistih nešteti bojov, ki sta jih morala prestati z njo in dostikrat za njo. Spomnila se je razburljivega trenutka, ko jo je Branko rešil gotove smrti v medvedjih šavah... vsega se je spomnila.

In zdaj je mrtev. Ni je moči, ki bi ga rešila iz objema zemlje. Brez besed je strmela ob vhodu v svetišče. Podzavestno si je pravila, da mu mora pomagati, da mu mora priskočiti v pomoč, toda zdravi razum ji je prišepetaval, da je vsaka pomoč zaman, da mu ne more pomagati.

Potem se je spomnila dobrodušnega profesorja, ki je tudi postal žrtev nesreče. Tedaj se je šele zavedla, kako dober človek je bil, skoraj kakor oče. In nikdar več ga ne bo videla. Debele plasti zemlje leže nad njim in ni ga človeka, ki bi ga mogel rešiti živga.

Čedalje večje so bile solze, ki so ji polzele po licih, da so bila vsa rdeča. Potem se je zgrudila na tla v visoko travo in pridružen jokanje je bil edini odgovor na Janezove tolažilne besede.

»Mrtev! Mrtev!« ji je razbijalo v glavi. »Mrtev!« ji je kovalo v žilah.

Devetnajsto poglavje

BOJ S PRIRODO

Profesor je stal pred skalo in jo radovedno opazoval. Videl je, da je segala čisto pod strop kakor velik oporni steber. Vendar pa si ni umel razlagati, kaj naj pomeni. Kot oporni steber ni mogla služiti in to bi bilo tudi brez zmisla, kajti stala je tik ob steni in je stena sama dovolj močno podpirala dvorano.

»Nova uganka,« je odgovoril Branku, ki ga je vprašujoče pogledal. Posvetil je s plamenico bliže in zapazil neka znamenja, vklesana v skalo.

»Tako bom vedel,« je povzel. »Ta votlina je kakor ogromen kašipot. Vsaka stvar ima sebi napisano, čemu služi.«

In jel je čitati napis. Tele besede so bile na njem vklesane:

»Kadar bo sila največja, takrat boš ti, o kamen, rešil trpeče in jim pokazal pot iz teme v luč. In za seboj boš sejal pogubo.«

Nič več, toda profesor je vedel dovolj.

»Tajni izhod, tisti, ki je po njem pobegnil kralj, ko so ga napadli sovražniki v svetišču. Ali nisem že takrat, ko smo o tem govorili, trdil, da glavni vhod ni edini?« je vzkliknil zmagoslavno in samozavestno.

Branko je nemo priklimal.

»Kaj ko bi ta izhod preizkusili?« je vprašal profesor. »Pot bo gotovo krajša od vseh teh ovinkov in rovov, kjer se moramo plaziti, da pridemo na površje zemlje, skoraj bi stavl.«

»Nikar ne poskušajva,« mu je Branko odsvetoval. »Bog ve, kam ta pot drži. Utegn-

la bi se še zgrešiti z najinimi tovariši. Ali pa se spet izgubiti v rovih, kakor se je pred nekaj dnevi Nadji zgodilo. Sploh smo premalo oprezni,« je končal.

»Kaj bi tisto,« se je smejal profesor. »Saj ni treba, da bi bili bojazljivi in... vsaka skušnjava nekaj stane.«

Ne da bi bil poslušal Branka, ki mu je hotel še zmeraj braniti, je jel tipati po kamnu in iskati kakega tajnega ključa, ki bi ta čudna kamenita vrata odprl. V temi je otipal nekaj kakor velik vzvod, in se nanj obesil. Kamen pred njim se je nenadoma zavrtil v temeljih za dober korak in pred njima je zazijala votlina. Hkrati pa je nekaj zaropotalo, sprva komaj zaznavno, potem pa čedalje glasneje, bučneje, in tla so se zazibala pod njima. Tik nad profesorjem, ki je stal nekaj korakov od Branka, se je bila nenadoma utrgala plast zemlje in ga zasula. Še krikniti ni utegnil: Pokopala ga je pod seboj.

Branko je ves prestrašen odskočil, potem pa se je hitro znašel in hotel profesorju pomagati. Zagledal je njegovo roko, ki je mela iz kupa prsti, pokleknil je na tla, in jel z rokami grabiti plast zemlje, pomešane s kamenjem. Preden je minila minuta, je bila prst razkopana in nemo je Branko klečal pred profesorjem, ki je ležal na tleh brez znakov življenja.

»Gospod profesor!« je zaklical, toda odgovora ni dobil.

Z drhtečo roko je posvetil s plamenico profesorju v obraz, tedaj pa je kriknil. —

Zagledal je na profesorjevih sencih veliko rano. Zadet je moral kamen, ki se je utrgal s stropa. Iz rane je curljala kri in močila prst.

»Gospod profesor!« je kriknil še enkrat. A nihče mu ni odgovoril. Pobesil je plamenico, potem je odpel profesorju suknič in mu položil roko na srce. Nič več ni bilo.

Brez besede je vstal. Opočekel se je. In tedaj se je nenadoma zgodilo nekaj, kar ga je osvestilo. Spet se je ponovilo šumenje, ki ga je prej čul in čigar posledica je bil zemeljski plaz. In to pot je bil ta šum dosti močnejši, kakor groznja, ki mu kliče, naj čim prej izgine, naj se čimprej reši, če noče postati njena žrtev.

Mrzlično je pobral plamenico in pogledal po novem izhodu, ki se je pred njim odpiral. Skočil je v rov in pohitel naprej.

To se je zgodilo v poslednjem trenutku. Komaj je bil napravil nekaj korakov, ko se je strop zrušil nad grobnico. In trenutek nato še drugi strop, strop svetišča, in za njim poslednji, dno jezera, pod katerim je bilo svetišče skrito.

Voda je zalila razvaline.

Kakor blazen je hitel Branko po rovu, ki se je iztezal v nedogledno daljavo. Čul je za seboj oglušujoči hrušč, ki mu je donel na ušesa kakor zamolklo grmenje, in potem je nenadoma začutil, da je zabredel v vodo.

»Moj bog,« je zaječal, »voda!«

Slutil je, kaj se je zgodilo. Strop dvorane se je moral vdreti in malo jezerce nad dvorano jo je zalilo. Da se je zgodilo še dosti več, da je bilo uničeno vse, svetišče, jezero, zakladnica in grobnica — tega si še misliti ni mogel.

Rov je izginjal pred njim v temi. Nobena ga ovinka, nobenega vzpona proti površju zezalje. Čutil je, kako mu pod nogami narašča voda. Do gležnjev in še čez. Čutil je drobne valove, ki so se zaganjali proti njemu. In brezmejen strah mu je napolnil srce.

»Če se rov kaj kmalu ne dvigne, ali še bolj pade, sem izgubljen. Voda me zalije,« je zaječal.

Strah, ki je že mejil na obup, mu je podvojil moči, v blaznem strahu je hitel dalje, ne meneč se za vodo, ki je čedalje bolj naraščala, ne meneč se za temo, ki so jo po-

slednji ostanki plamenice le še slabotno razsvetljevali. Dostikrat se je s čelom zadel ob strop rova, toda ni se zmenil za to. Le dalje je hotel, le dalje. Spomnil se je svojega bogastva, in toliko da se ni zagrohotal. Bogat je, iz bogastva se mu je odpirala tudi pot proti domu, proti njej, ki je ni mogel nikoli pozabiti, in ki je nikoli pozabil ne bo, matere svojega otroka — Zore. Zaradi nje je premagal obup, ki mu je silil v glavo, zaradi nje se mora rešiti, drugače bi bilo vseeno, drugače ga ne bi strašila smrt.

Voda je čedalje bolj naraščala. Segala mu je že do kolen, da je komaj še brodil v njej. Plamenica mu je ugasnila, toda ni se menil za to. Samo dalje je hotel priti.

Tedaj pa so ga jele zapuščati moči. Vsi prestani napor, ves strah in obup, vse to ga je tako prevzelo, da je komaj kljuboval onemoglosti, ki ga je silila k tlom. Zagristi se je moral v ustnice, da je ostal pri zavesti. Nekaj kakor sladka opojnost ga je objelo. Vedel je: če ji podleže, je vsega konec, potem ne bo nikdar več videl belega dne.

Kakor senca se je plazil po rovu in se opotekal od stene do stene. V svesti si je bil: če ne pride kmalu pomoč, če se kaj kmalu rov ne dvigne, če ga ne bo konec, bo njega konec.

S poslednjimi ostanki moči se je vlekkel naprej, z drhtečo roko se je oprijemal kamnov, ki so štrleli iz sten rova, samo da bi prišel čimprej iz te strašne vode, ki ga grozi zaliti.

Toda odrešenja ni hotelo biti. Moči so ga zapustile. Zavrtilo se mu je v glavi. Podzavestno se je opotekel še nekaj korakov naprej, potem je omahnil. Mrzel curek vode mu je udaril v obraz.

Dvajseto poglavje

ODLOČITEV

Janez je pohitel k vhodu v svetišče. Se zmeraj je gledal pred seboj skalo, odkoder je vodila pot. Skočil je v rov, toda po nekaj korakih se je moral ustaviti. Rov se je nenadoma končal in pred njim je zijala globoka kotlina, ki ji ni videl dna. Samo čisto odspodaj je prihajalo šumenje razpenjene vode. Nemočno se je oprl ob steno in se nemo zastrmel predse. Ko se je obrnil, je zagledal pred seboj Mitjo, ki še ni vedel, kaj se je zgodilo. Za njim je prihajala Nadja, bolj mrtva ko živa.

»Mrtva sta,« je topo rekel Janez.

»In svarila sem ju,« je tiho pristavila Nadja. »Vedela sem, nekaj mi je velelo, da preži spodaj nesreča. Nista me ubogala.«

Brez besed so se vrnili ven.

»Kaj naj zdaj napravimo?« je vprašala Nadja. »Žal mi je, da smo silili v to pogubo. Kaj nam zdaj pomaga vse bogastvo!«

Umolknila je. Ni mogla več naprej, tako so jo prevzeli občutki bolesti. Ko je brez besed strmela v globoko pečino, kjer so se prej zibali lahko se kodrajoči valovi jezera, se ji je zazdelo, kakor bi bilo v njenem srcu prav tako. Ogromna praznina, ki ji ni videti konca ne meje. Čutila se je tako osamelo in nesrečno kakor majhen otrok, ki je izgubil mater. Stisnila se je k Janezu in tiho šepnila:

»Ni ga več...«

Potem je pomislila na Zoro, ki je Branko o njej toliko govoril.

»Sirota,« je zaječala, »ko bo zvedela, kaj se je z njim zgodilo, kakšen je bil njegov konec...«

In Janezu je bilo prav tako. Z drhtečo roko je božal Nadjine lase, stiskal k sebi njeno glavico in ji šepetal:

»Potolaži se...«

Nič več ji ni mogel povedati.

Mitja ju je brez besed opazoval. Potem je stopil k njima in jima rekel:

»Morda sta se rešila...«

»Ne,« je nemo odkimal Janez... »Iz tega prepada ni mogoče priti. Če nista našla smrti med prstjo in kamenjem, sta utonila v besnečih valovih.«

Mitja je izprevidel, da je vsaka beseda, vsako upanje odveč.

»In niti njunih trupel ne moremo poiskati,« je vzdihnil, komaj premagovaje solza.

Zenski vestnik

Kako izboljšamo okus krompirju

Ce hočemo obvarovati dober okus krompirju, se je treba pač malo potruditi. Če je krompir pust in pikčast, ga je treba že zvečer olupiti za drugi dan, naliti nanj mrzle vode in to vodo večkrat zmenjati. Preden tak krompir pristaviš, ga popari, ocedi in pristavi z mrzlo vodo ter ga kuhaj kakor po navadi. Ko je napol kuhan, ga spet ocedi, nalij novega kropla in ga dalje kuhaj. Ko je kuhan, dodaj žlico kisa ali limonovega soka, in ko stoji tako nekaj minut, ga ocedi in pripravi kakor navadno. Krompir tudi ni dobro takoj osoliti, ko ga pristaviš, temveč šele tedaj, ko je že kuhan.

Zmrzel krompir, ki je postal sladak, prenesi na malo bolj toplo mesto. Pred uporabo ga oluplji bolj na debelo, ker je pod kožo sladki solanin. Krompir pristavi in preden zavre, ga ocedi in nalij novega kropla. Na ta način ne bo imel sladkega okusa.

Ce imaš večjo zalogo krompirja, ga moraš večkrat prebrati in pregledati če je kaj gnilega vmes. Kadar kuhaš star krompir, na kosce narezan in slan, ga ne smeš do dobrega skuhati temveč ga že poprej ocedi, pusti ga v loncu in ga pokrij, tako da se v lastni pari še malo zmehta. Krompir ki ga kuhaš v oblicah, moraš takoj ocediti, ko je kuhan, a lonec pusti odkrit, da para izhlapi. Le tedaj bo krompir lep in ne voden. Vodeni krompir dobro operi in stresi na sito z velikimi luknjicami, sito s krompirjem pa postavi v lonec, v katerem imaš le toliko kropla da se sito ne dotika voda. Sito z loncem vred pokrij s pokrovko ali primerno krno in tako kuhaj krompir v pari. Tako kuhani krompir ne bo voden, a bo zelo okusen. Le vreti mora nekaj dalje časa, preden se zmehta.

Ker krompir vsebuje mnogo škroba, je najboljše, jesti ga z zelenjavo mesom ali omakami. Nikdar pa ne z rižem, testeninami ali kruhom. Krompir dai na mizo vedno dobro zabeljen, mu primešaj ali mleka ali sirovega masla ali smetane da bo okusnejši in več nasičen.

Za kuhinjo

Pikantna ribja juha. Ribo očisti in jo skuha v slani vodi. Vodi dodaj malo zrezanih čebule, lovorjev list in žlico kisa. Ko je riba kuhana, jo vzemi na krožnik in ko se malo shladi, jo očisti vseh kosti, meso pa zreži na drobne koščke. Pripravi boli svetlo prežganje in ga zalij s precejeno juho, v kateri si skuhalo ribo. Ko je prežganje prevrelo, ki mora biti redko, noter deni zrezano ribo, po okusu še malo osoli in popopraj ter zakuhaj navadno drobno narezane rezance. Če je juha pregosta, jo še zalij. Ko so rezanci kuhani, juho odstavi in primešaj še tri žlice kisle smetane in žlico naribanega bohinskega sira. Juho postavi še malo na toplo, da se dobro segreje, a zavreti ne sme.

Krompirjeva juha. 30 dek krompirja operi, oluplji, prereži in skuha v slani vodi. Krompirjevo vodo ocedi v primeren lonček, krompir pa pretlači skozi sito. Zda pripravlj svetlo prežganje iz dveh dek moke in dveh dek masti. Prežganje zalij s krompirjevo vodo, z osminko litra mleka in četrtinko litra juhe, v kateri si kuhala suho meso. V juho deni pretlačeni krompir, in če je juha še pregosta, jo zalij s kropom in naj počasi vre četrt ure. Preden daš na mizo, stresi v juho še četrt kile kuhanega prekajenega svinjskega mesa.

Kroglice iz sira. Šest dek sirovega masla in eno jajce dobro zmešaj. Dodaj 12 in pol deke drobtin in 12 in pol deke naribanega suhega bohinskega sira. Iz te zmesi oblikuj drobne kroglice, jih povaljaj v raztepenem jajcu in drobtinah ter jih na vroči masti ocvri. Daš jih kot vložek h goveji juhi.

Turški kolači. 20 dek sladkorja raztopi na ognju z dvema žlicama vode. Nato primešaj

20 dek zmletih orehov in dva lista želatine. Želatino poprej raztopi v malo mlačni vodi. Vse skupaj naj vre, da se zgosti, nato stresi na desko, dobro posuto s sladkorjem v prahu, z nožem oblikuj podolgovato in enakomerno štruco, in ko se shladi in strdi, zreži na poljubne oblike. Daš kot slaščico na mizo.

Drobne palčice. Stresi na desko 35 dek zmletih orehov, šest žlic sladkorja v prahu, tri žlice drobtin, malo naribane limonove lupinice in ščep cimta. Vse skupaj na deski dobro zmešaj. V skledi pa zmešaj, da se zgosti, dve žlice masti in dve jajci. Umešano mast stresi k orehom in vse skupaj dobro umesi v dolg svalk. Svalk nato razreži in iz koščkov oblikuj za prst dolge in debele palčice. Palčice položi na pomazano pekačo in speci v neprevroči pečici.

Zanimivosti

Novo zdravilo proti hripi. Neki zdravnik, profesor v Moskvi, je po mnogoletnih poskusih odkril nov pripomoček zoper hrip. Pri zadnjih epidemijah hripe so ta serum preizkusili na nameščencih neke blagovnice v Moskvi, ki so se javili prostovoljno. Izmed 500 moških in žensk, ki so jih obravnavali z novim serumom, so oboleli samo štirje, med ostalimi 1800 nameščenci, ki jih niso cepili, je bilo 150 primerov hripe. Nenalezljivost po novem cepivu traja približno mesec dni.

Zanimiva ugotovitev, da se med vojno rodi več dečkov kakor deklic. Znano je, da je po vseh državah število žensk večje ko število moških. Povprečno pride na 100 rojenih dečkov po 104 do 106 deklic. Zda nam dokazujejo, da to vendarle ni zmerom res. Kadar so vojne, pravijo, se to obrne. V vojni času se rodi več dečkov. V vojni dobi pride na 100 rojenih deklic po 106 do 107 dečkov. Najbolj je čudno to, da to ne velja samo za dežele, ki imajo vojno, ampak tudi za nevtralne države. Številke o rojstvih iz let 1914 do 1918 iz Anglije, Nemčije, Holandije in Danske so dokaz za to.

Abesinska prestolonaslednica se je vdala za usodo. Po poročilih italijanskih listov je bivašega abesinskega prestolonaslednika Asfa Vosema princesa Volet Israel, prišla v italijansko fašistično vlado. Princesa je bila takoj nato dovoljenje, da se sme s svojimi otroki v Abesinijo k svojemu očetu abesinskemu uvojskovodji rasu Semenu. Princesa se je poročila leta 1932 z abesinskim prestolonaslednikom sinom cesarja Haile Selasije. Ker je bivši abesinski prestolonaslednik ostal v tujini, bo zakon najbrže ločen.

Vojaška vzgoja ruske mladine. V Rusiji je bil objavljen odlok o predvojaški vzgoji moške in ženske mladine. V vseh osnovnih srednjih in strokovnih šolah bodo v to svrhu prirejeni posebni tečajji. Mladino bodo že v rani mladosti vzgajali v železni disciplini. Mladina Sovjetske Rusije bo vzgajana tudi v duhu ljubezni do domovine. Odlok zlasti poudarja potrebo, da se tudi vojaško urjenje deklet ne sme zanemarjati. Poznati bodo morale do vseh podrobnosti tudi strojne puške. V Rusiji je že zdaj mnogo prvovrstnih letalk in skakalk s padali.

Fatamorgana na madžarski ravnini. Ko so bili nedavno za ta letni čas nenavadno topli dnevi, se je na neki madžarski pusti videla fatamorgana. Na neskončnih pašnikih so se nenadno prikazale hiše z blestečimi stolpi in rdečimi strehami. Vodnjaki so stali ondi in voda se je v vedrih dvigala. Spoznati je bilo tudi slamnate strehe. Fatamorgana je trajala pet minut. Videlo jo je več pastirjev.

Na krilih letal se nabira led. Angleški kralj Jurij je te dni končal dvodnevno nadzorovanje letalskih oporišč v severni in srednji Angliji. Ogledal si je vse vrste bombnikov ter se zanimal tudi za osebje. Kralj se je ob tej priliki pogovarjal z letalci, ki so že imeli za seboj ognjeni krst. Ko se je zanimal za brazgotine na licu ne-

kega letalca, je kralj zvedel o poletu angleških letal nad Nemčijo v mrazu 30 stopinj Fahrenheita pod ničlo. Kril letala se je prijel led. Pilotu je motor odpovedal ter je zato naročil štirim članom posadke, naj skočijo z višine na tla. Ko so skočili iz letala vsi štirje člani posadke, je za njimi skočil s padalom tudi pilot. Letalo je zbilo nemško topništvo. Vsi štirje piloti pa so srečno pristali na francoskem ozemlju, odkoder so brzojavno sporočili svojemu vrhovnemu poveljništvu, da so nalogo uspešno izvršili. Drug pilot je pripovedoval kralju, da je motor prenehal delovati, da pa ni mogel obvestiti o tem posadke pri strojnicah, ki je izgubila zaradi mraza zavest. Ko je pristal, je rešil iz letala posadko. Računal je, da je moral pristati na nemškem ozemlju, toda k sreči je ugotovil, da je že dosegel francosko ozemlje in srečno pristal za bojiščem. Neki južnoafriški pilot, ki je potopil neko nemško ladjo, je pokazal kralju čoln iz kavčuka, ki se avtomatično odpre takoj, ko letalo pade na vodo.

Vohuni s padali. Angleško časopisje poroča, da so Nemci v prvem mesecu vojne skušali spraviti v Francijo vohune s padali. Vohuni so se spuščali iz letal za francoskimi postojankami. Prvi primer te vrste so ugotovili približno pred mesecem dni. Vrhovno vodstvo francoske vojske je to reč zamolčalo. Zda se je sličen poskus ponovil pri Nancyju, kjer so se vohuni skušali spustiti za hrbtom francoske vojske. Toda vojaki so nakanu spregledali in vohune obstreljevali s streljnicami, da niso dosegli svojega namena.

Zdravniki padajo iz oblakov. Kakor poročajo iz Moskve, se je več ko 250 zdravnikov v krajih, kjer ni mogoče letalom pristati, spustilo s padali na zemljo, da so mogli nuditi pomoč bolnikom. V tistih krajih daleč naprej ni nobenega zdravnika.

Neve omejitve v Nemčiji. Za mlino, ki so v preteklem letu zmleli preko 400 ton žita, je izšla odredba, po kateri smejo v novembru zmleti dvanajstinko lanske količine rži, medtem ko smejo zmleti pšenice za 15% manj kakor lani v novembru. Za čas od 3. do 12. t. m. sta bili določeni dve jači na osebo. Uvoz divjih in domačih zajcev iz tujine je odslej dovoljen. Po najnovejši odredbi bo ostalo v prometu samo še 15 odstotkov osebnih avtomobilov. Za mesec november se dobi na eno živilsko nakaznico 10 dekagramov čokolade ali čokoladnih slaščic. Doslej se čokolada ni smela prodajati.

Stroge kazni za pijance v Nemčiji. Nemški notranji minister je odredil, da osebe, ki se često preko mere upijajo, ne smejo posecati gostiln. Prepoved se lahko nanaša samo na kraj, kjer dotična oseba živi, ali pa se razširi na vse državno ozemlje in velja največ za dobo enega leta. Kdor bo kljub temu obiskoval gostilne, bo plačal do 150 mark globe ali pa se kaznoval z zaporom do šestih tednov.

Najbogatejši Rumun v ječi. Oblastva v Bukarešti so zaprla znanega rumunskega industrijca Maksa Ausschmita, ki spada med najbogatejše ljudi v Rumuniji. Njegovi dohodki so znašali na dan 25 milijonov lejev. Oblastva so ga zaprla zaradi številnih poverb in zaradi tega, ker je spravljaj v tujino devize.

Dva ustreljena. Na madžarski meji se tihotapstvo še zmerom nadaljuje. Dva tihotapca sta hotela skrivaj preko meje, pa ju je obmejna straža pozvala, naj obstaneta. Ker se pa pozivu nista odzvala, sta bila ustreljena. Tudi ta primer je tihotapcem raznih vrst resno svarilo.

2000 rudarjev je utonilo v kitajskem rudniku. Iz Šanghaja poročajo, da je v neki kitajski premogovnik pri Kučinašiju vdrla voda in nekaj rovoov čisto zalila. Vsako reševanje je bilo izključeno, ker ni bilo pri rokah zadosti sesalk. Tudi je bil dotok vode tako silen da bi najboljše črpalke ne zadostovale. V trenutku nesreče je bilo v rudniku nad dva tisoč rudarjev, ki so vsi utonili.

× **Slep si je sezidal hišo.** Pred 15 leti je imel mehanik Elmer Reavis v Baltimooreju v Zedinjenih državah še zdrave oči. Nenadno pa je obolev na obeh in oslepel. Kljub temu ni obupal, temveč se je slep vadil opravljati vse mehanične posle. Uspelo mu je, da si sam postavi hišo. Kupil je zemljišče, zbral potrebno gradivo in začel zidati. Po dvoletnem potrpežljivem zidanju je hišo dogradil. Je to dvonadstropna stavba s tremi sobami, kuhinjo, kopalnico, skladiščem, delavnico in kletjo. Vse si je zgradil Reavis sam kot popoln slepec.

× **Kaj pomeni Poljska za Nemčijo.** Iz Berlina poročajo: Priključitev dosedanjih poljskih pokrajin k Nemčiji je velikega gospodarskega pomena za Nemčijo. Kmetijstvo in gozdarstvo v vzhodnih pokrajinah imata mnogo pogojev za razvoj. Prav tako pa tudi gojitev pšenice in živinoreja. Prej je Poljska vsako leto izvozila v tujino 280.000 svinj, okoli 11.000 ton masla in okoli 55.000 ton jajc. Te številke kažejo, da bo Nemčija glede na te pridejke čisto neodvisna od tujine. V industriji igra važno vlogo izvoz premoga iz Gornje Šlezije. Tamkajšnje premogovnike prištevajo med največje na svetu. Leta 1938 so dobili v Gornji Šleziji 80.75 milijona ton premoga, medtem ko je vsa nemška proizvodnja znašala 241.2 milijona. Nemčija bo po tej vesti mogla neveltralnim državam staviti na razpolago velike količine premoga. Podobno je tudi z železno rudo in jeklom.

Za smeh in kratak čas

POGUMEN LOVEC

Nekdo pripoveduje v družbi o svojih lovskih pohodih: »Nekega dne sem našel sledove medvedjih tace. Vzel sem puško in sledil medvedu več ur.«

»A potem?«

»Potem sem se vrnil, ker so postali sledovi čisto sveži...«

NE BO SE POVRNILO

Podnajemnik: »Mene so imeli radi povsod, kjer sem stanoval. Marikatera gospodinja je bridko plakala, ko sem odhajal.«

RADIO

LJUBLJANA

od 19. do 26. novembra

Nedelja, 19. novembra: 8: Jutrnji pozdrav (plošče). — 8.15: Solistični koncert: violončelo (Čenda Sedlbauer) ob spremljevanju klavirja (prof. Pavel Šivic). — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Tamburice in balalajke (plošče). — 9.45: Verski govór (dr. Gvido Rant). — 10: Prenos cerkvene glasbe iz mariborske stolnice. — 11: Solistični koncert: klarinet (Franc Urbanec) ob spremljevanju klavirja (prof. Šivic). — 11.45: Pevski zbor »Sloga«. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Samospeli Ljerke Trbojevičeve ob spremljevanju klavirja (prof. Šivic); vmes bo igral radijski orkester. — 17: Kmetijska ura: Važnost in oskrba gospodarskega inventarja (Emerik Šiftar). — 17.30: Veselje na deželi (plošče). — 18: Haydn: Napovedi iz oratorija »Stvarjenje«. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Vpliv elektrifikacije na našo industrijo in gospodarstvo sploh (inž. Darko Markovina). — 19.40: Objave. — 20: Prenos vokalnega in instrumentalnega koncerta iz Maribora. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli zvoki (radijski orkester).

Ponedeljek, 20. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Pisan drobšč (plošče). — 12.30: Poročila, objave.

13: Napovedi. — 13.02: Operni trio (Marin — violina, Comelli — čelo, dr. Svava — klavir). — 14: Poročila. — 18: Zdravstvo mladostne dobe: Telesna priprava za življenje (dr. Anton Brecej). — 18.20: Španske slike (plošče). — 18.40: Narod in narodnost (prof. Bojc). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Inspekcija državne obrambe. — 19.40: Objave. — 19.50: Zanimivosti. — 20: Prenos cerkvenega koncerta pevskega društva »Maribora« iz frančiškanske cerkve v Mariboru. — 21.30: Komorni koncert (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Zvoki v oddih (radijski orkester).

Torek, 21. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 11: Šolska ura: Mladina in časopisje (Ludovik Mrzel). — 12: Za boljšo voljo (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Češki operni napevi (plošče). — 18.40: Stari štajerski gradovi (Leon Pettau). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Vatroslav Lisinski in razvoj naše narodne glasbe. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Bach: Brandenburški koncert 2 v F-duru (plošče). — 20.20: Sofokles: Antigona, tragedija. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Vsakemu nekaj (radijski orkester).

Sreda, 22. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12: Po daljnih krajih (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Slagerje in pesmi bo pel Mirko Jelačin (pri klavirju prof. Šivic). — 14: Poročila. — 18: Mladinska ura: Adamič: Blaž Kocen, slovenski zemljepisec; poučna igra (izvajali bodo člani radijske igralne družine). — 18.40: Naš kmet, njegov jezik in narodnost (Fran Finžgar). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Pomen lesa za slovensko gospodarstvo (Potočnik Drago). — 19.40: Objave. 19.50: Fotografiranje v naravnih barvah (Fran Bajd). — 20: Orgelski koncert (msgr. Stanko Premrl). — 20.45: Zber praških učiteljev (plošče). — 21.15: Plesne pesmiče pojeta Jožek in Ježek. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Tamburški orkester (Karmelj).

Četrtek, 23. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Poljske narodne in umetne skladbe (plošče). — 12.30: Poročila, objave. 13: Napovedi. 13.02: Šrnel »Skrjanček«. — 14: Poročila. — 18: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Zveza Sokola kraljevine Jugoslavije. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 21.15: Kvartet Fantje na vasi. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: V oddih bo igral radijski orkester.

Petek, 24. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 11: Šolska ura: Pri naših izseljencih v Franciji (Julija Šušteršičeva). — 12: Slovenski napevi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Ženska ura: Higiena v družini (Pokornova Marija). — 18.20: Citraške točke (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Narodni motivi arhitekture naših mest v Primorju (dr. Vinko Vitenca). — 19.40: Objave. — 19.50: O delu za zaščito sezonskih delavcev. (Rozman Jože). — 20: Pevski in orkestralni koncert (Ksenija Vidaličeva in radijski orkester). — 21.20: O sonatah (Herta Seifert — klavir, Srečko Koporc — predavanje). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli odmevi (plošče).

Sobota, 25. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Ploščo za ploščo zdaj zavrtimo. — 12.30: Poročila,

objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Ploščo za ploščo zdaj zavrtimo. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: a) Magajna: Racko in Lija; 8. branje; bral bo avtor sam. b) Striček Matiček kramlja in prepeva. — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Za delopust bo igral radijski orkester. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Kvaternik in rakovška vstaja (Vojislav Radovanović). — 19.40: Objave. — 20: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Za konec meseca — pisan varieté s šalami, godbo in petjem. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za konec tedna bo igral radijski orkester.

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

900 DIN MESEČNO

lahko vsak zasluži. Pošljite znamko za odgovor. Jos. Batič, Ljubljana VII.

MIZARSKO DELAVNICO Z ORODJEJEM

dam v najem, gostilna Fortuna, Borovnica.

VEČ ŠIVALNIH STROJEV

popolnoma novih pogrezljivih z 20 letno garancijo prav poceni naprodaj pri »Promet« (nasproti križevniške cerkve).

CEPLJENO TRSJE

sadno drevje, divjake, nudi Zihner Franjo, Zamušani, p. Sv. Marjeta, Moškanjci. Zahtevajte cenik!

POPOLNOMA ZASTONJ

dobite začetek velikega ljubčanskega romana »Ljubezzen španskega častnika«, če še danes pišete upravi »Družinskega tednika«, Ljubljana, Miklošičeva 18.

SAMO

Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapetna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številkami in kazalec. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik zastonj in poštnine prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokollirana tovarna ur v Švic.

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašice. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in s malimi stroški zredi svoje prašice. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašica ter stane 1 zav.

6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pism.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo s malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekla za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo s gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANO, Ljubljana, Zidovska ul. 1 a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANO, Maribor — Gosposka ulica 34.